

REFLEKSIONER

DEN FRIE LÆRERSKOLE 2018

Historisk-poetisk livsoplysning

Med kroppen i *skole*

The *Power* of Belonging

Ny ledelsesstruktur på *Lærerskolen*

Refleksioner

Den Frie Lærerskole 2018

Refleksioner udgives af Den Frie Lærerskole og elevforeningen. Målgruppen er Tillidsmandskredsen ved Den Frie Lærerskole, medlemmer af elevforeningen, nuværende lærerstuderende og medarbejdere, PD-studerende og kursister i efter-videreuddannelsen, alle frie skoler i Danmark, samarbejdspartnere. Øvrige interesserede kan få Refleksioner 2018 tilsendt ved henvendelse til nedenstående adresse.

Redaktion

Laust Riis-Søndergaard

DFLINFO 2018-2019

Tina Kornerup Kok
Gitte Mørkenborg Olsen
Carsten Borbye Nielsen

Foto

Landskabsakvareller:
Elin Østergaard, Lærer i Billedkunst, Den Frie Lærerskole
Se præsentation side: 27

Grafisk design og produktion

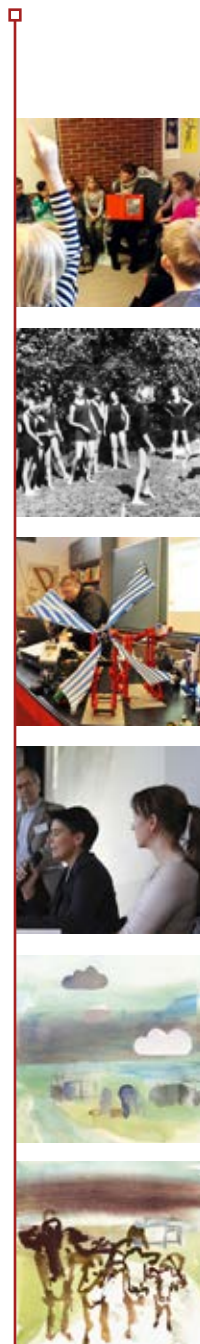
www.STEP.dk

Oplag

3.000

Adresse

Den Frie Lærerskole
Svendborgvej 15
5762 Vester Skerninge.
Tlf: 62 24 10 66
E-mail: dfl@dfi-ollerup.dk
www.dfi-ollerup.dk

FORORD

Genopdagelse af det historisk-poetisk livssyn ... 3

ARTIKLER

Historisk-poetisk livsoplysning ... 4

Fremmedsprog udvikles mellem det historiske og det poetiske ... 7

Med kroppen i skole ... 10

Kodning i et historisk-poetisk perspektiv ... 14

The Power of Belonging ... 17

Ny ledelsesstruktur på Lærerskolen ... 20

Nye ansættelser på Den Frie Lærerskole ... 24

Om mine landskabsakvareller ... 27

OVERBLIK

Ansatte på Den Frie Lærerskole ... 28 pr. 1. maj 2018

DFL INFO 2018-2019 (Vend magasinet)

Lærerruddannelsen til de Frie skoler ... 2

Efter- og videreuddannelse til de Frie skoler ... 8

Revision af PD i "De frie skolers tradition og pædagogik"... 9

Pædagogisk Diplomuddannelse: "Frie skolers grundlag og pædagogiske udvikling"... 11

Ollerupkursus 2019 ... 13

Pædagogisk Diplomuddannelse: "Anvendt Scenekunst" ... 14

Genopdagelse af det historisk-poetiske livssyn

AF LAUST RIIS-SØNDERGAARD

Temaet for de første artikler i Refleksioner 2018 er det historisk-poetiske. Det er to selvstændige ord, men i denne sammenhæng her, er de knyttet uløseligt sammen og forbindes ofte med Grundtvigs menneske- og skolesyn, som han bl.a. udfoldede i sine visionære skoleskrifter.

Det historiske-poetiske handler dybest set om at have modet til at leve. Så lad os straks få noget mere af det ind i det diagnosticerede samfund. Man kan nok endnu ikke få det på recept hos egen læge og afhente det på apoteket. Det er ikke et lægemiddel eller et naturprodukt. Skolen og lærerne kan måske være leveringsdygtige. Det var i hvert fald det Grundtvig så for sig med "skolen for livet", som han drømte om at realisere. Lærere som først og fremmest livsforstandige mennesker uden selvklogskab og moraliserende tale.

Hvad er det poesien kan? Den kan sætte tankerne og sindet i bevægelse. En slags poesiers skaberkraft som forbindes med ånd og livsoplysning. Vi kender det fra maleriet, musikken, digtningen, sangene, film, teater og de livskraftige litterære fortællinger, der åbner øjnene for historien, sproget, landskaberne, fællesskabet og eksistensspørgsmål om kærlighed, had, sandhed, løgn, liv og død. Men poesi er meget mere end blot dette – og ikke mindst, når vi begynder at sætte den i spil med den levende historiefortælling. Historien – både den store verdenshistorie og vores nationale, personlige og familiære historie – har vi ikke kun tilbage at tage til efterretning. Sådan var det, og sådan er det, og sådan bliver det. Bast! Du er dømt for livstid til at gentage dig selv og historien. Nej, sådan er det ikke, hvis man vil hente inspiration fra det historisk-poetiske. Der er snarere tale om, at livet og historien er et uafsluttet poetisk drama. Hvis der ikke er et poetisk element i indhold og metode, bliver historien til en livløs grå masse, der ikke siger et kvæk. Denne tankegang kan godt til skræk og rædsel overføres til skole og undervisning, ja til mange facetter af vores liv.

Der ligger i denne forståelse af det historisk-poetiske, at det ikke er en bestemt historisk, pædagogisk, metodisk tilgang, der skal doceres. Det historisk-poetiske er ikke et sammenhængende teoretisk tankesæt, der giver sig ud for at have gennemskuet det hele på forhånd – inkl. det gådefulde og uforudsigelige liv, som vi ikke ved noget om. Det er snarere et bærende livssyn – en måde at anskue tilværelsen på. Der findes ingen manualer her.

En historisk-poetisk tilgang til skole og undervisning vil udfordre den altomfattende bureaukratiske, målrationelle kundskabsmeddelelses nytteværdi, der præger uddannelsestænkningen. Den historisk-poetiske dimension er simpelthen forsvundet ud af sproget i de uddannelsespolitiske rationelle tankesæt. Den er fortrængt og slimet til med strømlinede plastikord. Men poesien presser sig på; den vil blande sig for, at forundringen, friheden og vekselvirkningen som fremtrædende aspekter kan komme til. Der er tegn i sol og måne på, at det vil ske. De langtidsparkerede holdninger og stivnakkede synspunkter får kamp, til de går i opløsning. Livet vil sættes fri i frihed. Uden frihed, ingen levende vekselvirkning og omvendt. De ér hinandens betingelser. Undervisning må være fri modtagelse, hvor den frie samtale kan få gode vækstbetingelser. Her vil vi også møde den eksamensfrie skole og en fri læreruddannelse, fordi eksamen altid vil være et ulige forhold. Friheden er naturligvis for både elever og lærere. Lærerens frihed gælder både indhold og metodefriheden, og der skal derfor være vide rammer for mødet i undervisningen. I Grundtvigs skolevision var dette forudsætningen for, at lærere kunne virke med lyst og som reflekterende personligheder med livsindsigt.

Det historisk-poetiske er et stærkt ordpar. Det løser naturligvis ikke de politiske problemstillinger, vi skal tage stilling til. Et digt, et maleri, et musikstykke, en solsort på tagryggen mætter ingen sultende mund. Nej, men det kan bevæge sindet og give vitaminer til livsmodet, retfærdighed og håbet, lyst til at kæmpe og tro på fremtiden.

God historisk-poetisk læselyst.

Dimitter årang 2017

Elin Östlund

Historisk-poetisk livsoplysning

AF KIM ARNE PEDERSEN, LIC.THEOLOG, SOGNEPRÆST I HVILSAGER-LIME PASTORAT

"Det er et lidt parfumeret begreb!". Sådan lød en udtalelse fra en kendt højskoleforstander om overskriftens ord i forbindelse med et forsøg i årene 2004-05 på at indkredse en kerne af værdier, som udmærker den grundtvigske skoleverden, friskoler, efterskoler og folkehøjskoler. En gruppe af forstandere og lærere mødtes under navnet "Nyt syn på Grundtvig" regelmæssigt rundt om på skolerne og diskuterede ud fra et udvalg af grundtvigstekster med det formål at justere arven og gøre den brugbar i nutiden. Det "parfumerede" angik det lidt forførende og upræcise, det kunstigt fornemme, som begrebet om "det historisk-poetiske" synes at have over sig der, hvor substansen opløser sig i kildrende dufte, som undviger præcise definitioner. Men alligevel gælder det i særlig grad om den historisk-poetiske livsoplysning, hvad der på sin vis er tilfældet med alle de grundtvigske kernebegreber. Vi ved godt, hvad de dækker over, og vi er i stand til at praktisere den virkelighed, de sætter ord på, selv om vi ikke kan præstere en præcis begrebsdefinition, når det kræves af os.

Meget kunne derfor tale for at lade begreberne leve deres eget liv i den virkelighed, hvor de hører hjemme: i klasselokalerne, i foredragene rundt om i landets forsamlingshuse. Men fra 1990'erne og frem er "det grundtvigske" ikke længere en uangribelig størrelse i Danmark. Nationalismedebatten har bragt Grundtvig på anklagebænken, og en global verdenskultur får stadig større magt. Derfor er der al mulig grund til at vende blikket bagud og forsøge at gøre rede for de grundtvigske begrebers oprindelige indhold og forhold til den tid, hvori de blev til, så meget mere, som der ikke er tale om en fremmed, forgangen epoke, hvis virkelighedsforståelse er markant anderledes end vores. Nok er der tale om historisk afstand, men Grundtvig levede og virkede i den tid mellem ca. 1750 og 1850, hvor Europa begyndte at blive moderne, og han reagerede på den fokusering på individet og den menneskelige fornuft, som hører sammen med moderniseringen. Og selv om det er den nemmeste sag af verden at iscenesætte Grundtvig som en mørkemand, en "hardcore" modstander af fornuft og oplysning, kan man også vælge en anden tilgang til ham, nemlig at fortolke hans begrebsverden som en form for "oplysningens selvkritik" i lighed med, hvad der er på færde hos hans inspirator, den tyske historiker og filosof J. G. von Herder (1744-1803).

"Myterne udgør menneskeheden
sins urinspiration,
indbildningskraftens
eller fantasiens billeder,
de poetiske visioner"

På Grundtvigs tid vandt et nyt begreb frem i videnskaben, i særdeleshed inden for Bibelforskningen, den *historisk-kritiske* metode, der bestræbte sig på at forstå gamle tekster ud fra den fortidige virkelighed, de blev til i, og kritisk at efterprøve teksternes udsagn og holde dem sammen med andre informationer. For Grundtvig var den distance i forhold til fortiden, som metoden i et eller andet omfang afstedkommer, fatal. Det menneskelige subjekt gjorde sig for ham at se gennem sin kritiske virksomhed til dømmende instans over den historiske arv, som menneskeheden skal leve af, opløste de ressourcer af livstolkning, som fortiden udgør, i et billede af fortiden, der gjorde den fremmed og uden betydning for senere tider. Det er derfor nærliggende at tænke sig, det "historisk-poetiske" af Grundtvig er udfordret som et bevidst modbegreb til det "historisk-kritiske".

Men dobbeltheden skal ikke blot modsvare de to tillægsord i den moderne historievidenskabs kernebegreb. Den dækker også over centrale størrelser i Grundtvigs univers.

Poesien udgør for ham menneskets billeddannende evne, giver det mulighed for at tænke i helheder, gør det muligt for os af opnå markante indtryk af de fortidige begivenheder, som historien giver os viden om. Ja, for Grundtvig er historien – menneskeheden historie og de enkelte nationers historie – en udfoldelse af stærke billeder, der hører hjemme i menneskeslægtens og folkeslagenes barndom, de "Myther", der derfor er "Propetiske" (Grundtvig 1832, US V 430) ved i koncentreret form at indeholde fremtiden i sig. Myterne udgør menneskeheden sin urinspiration, *indbildningskraftens* eller *fantasiens* billeder, de poetiske visioner, som mennesket reciperer og derefter stræber mod at efterligne i handling gennem den bevidsthedsevne, Grundtvig kalder for *følelsen*.

"Har vi (...) Forestilling om en skøn Bygning, det være sig af Kalk eller Steen, Toner eller Tanker, [der] gjør (...) Indtryk paa os", siger Grundtvig, vil vi forsøge at efterligne dette fantasibillede, og lykkes det, "vil det ligne Forestillingen paa et Haar" (Grundtvig 1832 US V 432). Poesi er, siger Grundtvig også, "Skabelse af Billede-Legemer, hvor det Aandelige, der er usynligt i sig selv, kan betragtes i en Lignelse med Liv og Lyst" (Grundtvig, Krønike-Riim, 1842/1875, 269-270). Poesi er billeddannelse, historie er handling, dåd og udvikling. I skabelsens morgenrøde var det myterne, som menneskene

forholdt sig til gennem deres poetiske evne, fantasien, for derefter at arbejde på deres efterligning og virkeliggørelse gennem følelsens historieskabende aktivitet. Siden hen er disse virkeliggørelser selv blevet genstande for fantasiens levendegørelse og dermed inspiration til ny historisk dåd i den kamp for at virkeliggøre menneskets bestemmelse, som udviklingen ifølge Grundtvig udgør. I sit historiske hovedværk, *Haandbog i Verdens-Historien* 1833-43, taler Grundtvig om "den historisk-poetiske Tilbagegang til Middelalderen, med virkelig Begejstring for den" (Grundtvig, *Haandbog i Verdens-Historien*, US VII 548), den begejstring, der fører til efterligning af den.

Grundtvig – der aldrig sætter sit lys under en skæppe – siger i flere sammenhænge, at medens det blev givet hans samtidige, naturvidenskabsmanden H.C. Ørsted (1777-1851) at opdage elektromagnetismen, blev det "givet [ham, altså Grundtvig selv] at opdage den store Naturlov for Aandens Virkning og Forplantelse" (Grundtvig, *Skolen for Livet*, *Haandbog i Grundtvigs Skrifter* I, 77). Denne naturlov er den historisk-poetiske proces, hvorigennem billeder bliver til bedrift, til handling. Og her ligner forløbet den cirkelbevægelse eller spiraliske udvikling, som i filosofien kaldes den "hermeneutiske cirkel", dér, hvor man bestandig vender kredsende tilbage til det, der skal forstås eller udlægges for at uddybe sin tolkning og så lader

tolkningen række ind i fremtiden. På tilsvarende vis gælder det hos Grundtvig, at fantasien, når den levendegør fortiden for nutiden, inspirerer denne til handlinger ind i fremtiden. Grundtvig pointerer ligesom den filosofiske hermeneutik, læren om, hvordan forståelse og fortolkning bliver til, at vi altid lever af fortiden i vores meningsskabende, tolkende udkast. Men Grundtvig, der levede i romantikkens tidsalder, fremhæver stærkere end hermeneutikken *inspirationen* ved

at pege på fantasiens billeddannende evne. Og i 1830'ernes sidste år betoner han, at ikke kun fortiden, men også "Nutiden" kan betragtes "historisk-poetisk", idet der da bliver tale om en overgang "fra en fortvivlet Fortid til en haabefuld, herlig, opblomstrende Fremtid" (Grundtvig, *Mands Minde*, 1838/1877 130). Her bliver selve håbet – og blikket for de muligheder, nutiden rummer – til den inspiration, der gennem fantasien fører til handling.

For Grundtvig stod det "historisk-poetiske" i skarp modsætning til det "historisk-kritiske". For nutidens mennesker er det næppe et enten-eller, men et både-og. Vi kan ikke se bort fra historievidenskabens kildekritiske, opløsende tilgang til fortiden. Men vi har også brug for historien som identitetsgivende inspirationskilde, og i tråd hermed er "historisk-poetisk livsoplysning" i den grundtvig-koldske skoleverden en betegnelse for engageret medleven snarere end for en pædagogisk metode.

"Men vi har også brug for historien som identitetsgivende inspirationskilde, og i tråd hermed er "historisk-poetisk livsoplysning" i den grundtvig-koldske skoleverden en betegnelse for engageret medleven snarere end for en pædagogisk metode"

Fremmedsprog udvikles mellem det historiske og det poetiske

AF BRITT STOCHHOLM, ENGELSKLÆRER, DEN FRIE LÆRERSKOLE

For nylig til en sammenkomst på mine børns friskole, spurgte en anden forældre mig om, hvordan jeg ville beskrive "dannelse". Det er en opgave, jeg har stået overfor flere gange i mit liv som studerende, som lærer, som forældre, og hver gang synes jeg, at det er svært at sætte ord på. Jeg griber efter ord som "at være menneske", "at lære for livet" og mærker i mig selv, at det føles stort og vigtigt – men også, at det kan være endog meget svært at forklare. Jeg tænker, at dannelsen sker i det, Grundtvig kaldte "*Det historisk-poetiske*".

Det *historiske* ligger ikke kun i at "kende" historien som dén fortælling, der ligger bag os. Det historiske i dannelsesprocessen ligger i, at mennesket må lære at forstå sig selv som en brik i en større sammenhæng. Vi er ikke énere, der handler og tænker helt ud fra vores eget personlige, individuelle udgangspunkt. Nej, alt, hvad vi gør og tænker, er præget af både vores egen, og vores fælles, historie – og af den fortælling, vi har omkring dén historie.

Det *poetiske* skal forstås ud fra ordets græske grundbetydning: "at være skabende og overskridende". I sammenhængen med det *historiske* er det således mere fremadrettet, i familie med "fremtiden". Det er i og til fremtiden, vi skaber vores liv. Det uforudsete dukker op, vi ændrer meninger og opfattelser og skaber nye muligheder. Denne poesi eller skabelse sker igen og igen – og, håber jeg, i særdeleshed i skolen. Undervisning bør gå på de to ben: både at forstå vores udgangspunkt i historien og skabe rum til nye skabelser, nye ideer, nye nuancer og forståelser. Eleverne præsenteres for både historien, analysen og fortolkningen, men inviteres bestemt også til handlingen og udtrykket og at bidrage til fremtiden.

I dette ordpar: "Det historisk-poetiske", måske lige dér i bindestregen, ligger nutiden. Dannelsen ligger også et sted deromkring. Når vi kan forstå og begå os i samfundet og samtidig medansvarligt skabe en fælles fremtid.

Moderne fremmedsprogsundervisning kan man godt betragte som stående på et historisk-poetisk fundament. At lære et sprog kræver netop denne dualitet. Kendskab til historien, kulturen og fortællingen knyttet til sproget er en forudsætning for selv at kunne skabe hensigtsmæssig kommunikation og bidrage til samtalen i nuet og i fremtiden.

Den første fremmedsprogsundervisning i Danmark (græsk og latin) kan beskrives i denne kontekst som udelukkende "det historiske". Undervisningen havde et formelt sprogsyn og var deduktiv i grammatik, morfologi, syntaks og sprog-eleverne lærte grundigt lingvistik. Senere flyttedes vægten over på det funktionelle sprogsyn, på sprogbrug og dermed den kommunikative kompetence. Altså på det skabende, "det poetiske". Der opstod i fremmedsprogsdidaktikken et skel mellem de to pædagogiske retninger, og grammatikundervisningen og fokus på sprogets form blev delvist sat i skammekrogen. I dag anerkendes begge kompetenceområder for vigtige i udviklingen af fremmedsprog. Således lander også udviklingen af sprog i bindestregen midt imellem det historiske og det poetiske. Dette "imellem" eller "inter" spiller på flere planer en afgørende rolle i fremmedsprogs-pædagogikken.

Begrebet "intersprog" er afgørende for, hvordan vi i dag ser fremmedsprogsindlæringen som en proces, hvor eleven først indsamler ord på målsproget, så danner sig forestillinger om sprogets struktur og grammatik og hele tiden hypoteseafprøver for til sidst at kunne finpudse og sofistikere sproget. Intersproget er altså "et sprog på vej" og ukorrektheder opfattes ikke som fejl, men tegn på naturlige og nødvendige trin på vejen, hvor eleven tester hypoteser om målsprogets struktur.

At kunne vurdere elevens intersprog kræver indsigt i elevens baggrund både sprogmæssigt og kulturelt. Nogle hypoteser vil tydeligt være overførsler fra elevens modersmål, andre

gange ser man overgeneraliseringer som fx, at eleven bøjrer alle ord regelmæssigt. Dét er tegn på, at eleven er på vej til at skabe grammatiske regler. Det samme fænomen ser man, når mindre børn på modersmål siger "Jeg liggede den dér". Det er ikke en kopiering af forældrenes sprog, men en hypotese om en grammatisk regel, barnet selv har konstrueret og nu afprøver. Som Grundtvig siger: Mennesket er ingen Abekat, bestemt til først at efterabe de andre dyr... (Nordens Mythologi 1832, 3. udg. 1870 (og 1983) p. 22). På samme måde er fremmedsprog ikke muligt at lære alene ved at kopiere fx indfødte sprogbrugere.

Ved at tage udgangspunkt i elevens potentiale som flerkulturelt menneske kan undervisningen hjælpe eleven til at trække på de andre sprog og kulturer, de har viden om. Når eleven bliver gjort opmærksom på sine andre sprog som

en ressource i fx gættestrategier, får hun en større meta-sproglig bevidsthed og kan udvikle stærkere kompetencer på målsproget. Flersproglighed som ressource og læringsstrategi introduceres allerede i begynderundervisningen af engelsk i 1. klasse og fransk/tysk i mellemtrinnet.

Kultur og interkulturelle kompetencer spiller ligeledes en stor rolle i sprogundervisningen i dag. Hvor man tidligere i sprogfagene opfattede kultur som en fast størrelse, der kunne præsenteres som "Landeskunde", er kulturbegrebet i dag langt mere nuanceret. Kultur er den fælles historie i en given gruppe af mennesker, og den afspejles i mange sprogfænomener som ordvalg, høflighed, diskursmarkører mm. For den tysk/amerikanske sprogforsker Claire Kramsch er sprog kultur, og man kan ikke lære et sprog uden samtidigt at lære kultur. Dannelsen sker i udviklingen af "det tredje sted", der opstår, når ens eget sprog og kultur møder fremmedsprogets kultur. Da udfordres vores hidtidige opfattelser af verden, og vi udvikler nye, personlige og unikke perspektiver på både "det fremmede" og i høj grad også på os selv.

Den kompetente sprogbruger er et moderne historisk-poetisk menneske, der både har bevidsthed om sin egen historie og kultur og samtidig er åben for kommunikation med nye og fremmede virkeligheder, der forandrer og bidrager til poesens nyskabelse.

Britt Stochholm er ny lærer på Den Frie Lærerskole. Læs præsentationen af Britt på side: 26.

Historie og poesi i undervisningen. (Fotos: Medieholdet, Den Frie Lærerskole)

Elvira Q. y. 2018

Elm Øyene

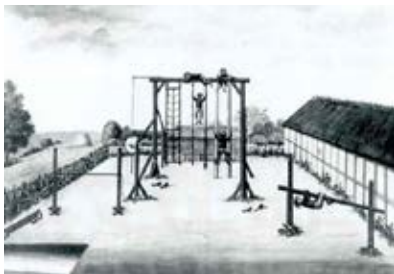
Med kroppen i skole

AF THOR MÅRTSONSSON, LÆRER I IDRÆT, DEN FRIE LÆRERSKOLE

Hvilken fortælling kan man så fortælle om idrætsfaget, hvad siger tiden om det?

For at forstå idrætsfaget i skolen i dag, må man se på faget i en historisk kontekst, og man må spørge sig: hvad var formålet før i tiden, og hvad voksede faget ud af?

For 200 siden var idrætsundervisningen (det hed det ikke, men skidt nu med det) et opdragelsesanliggende. De unge drenge skulle skoles i eksercits, så de kunne blive gode soldater, og vi dermed kunne undgå et nyt militært nederlag som i 1864. Denne type idræt havde sit udspring i Tyskland og kaldtes derfor den tyske gymnastik. Herhjemme var gymnastikpædagogen Nachtegall en frontfigur i denne måde at tænke bevægelse i skolen på (Korsgaard, 1985). Det

Skolegård med klatreredskeber fra Gjerrild Skole på Djursland, 1826

besynderlige er, at den indretning af skolegården, som fandtes på det tidspunkt på mange områder minder om den måde, vi i dag indretter vore skolegårde på.

Springer vi nogle årtier frem, ser vi en spirende højskolebevægelse, hvor ikke blot sindet skal oplyses, men kroppen skal også oplives. De krumryggede bønderkarle samles i forsamlingshuset til karlegymnastik og senere også på de nye gymnastikhøjskoler i Ollerup og Gerlev. For 100 år siden var den Lingsske gymnastik afløseren fra den tyske, her var fokus på en lighedstanke, som skulle gøre mennesker kropsligt lige. Dermed mentes, at man ikke skulle kunne se på mennesker, om de var arbejdere eller adelsmænd. Det er også her, at den svenske gymnastik blev til skolegymnastik (Korsgaard, 1985), hvilket trækker spor til vore dages skolegymnastik. Denne gymnastik er kønsstereotypisk, dvs., at man dyrker den på forskellig måde alt efter, hvilket køn man har. Dette står i kontrast til de helsebevægelser, som også fandtes før 2. verdenskrig. Der var i denne gymnastikform også et betydeligt hygiejne-aspekt, hvor fokus lå på frisk luft, sundhed og en korrekt holdning.

“Overordnet kan man måske sige, at det poetiske, altså det skabende element er blevet mere fremtrædende”

I efterkrigstiden er idrætsfaget et øvelsesfag. I lærebogen *Gymnastik for Drenge* (Ejsing og Mikkelsen, 1965) er fokus på øvelser; hvor formålet er

“at give de større led og muskler en alsidig gennemarbejdning og at opøve drengenes behændighed....”

Pigernes idrætsundervisning er mere legepræget og til musik (Knudsen, 1963). Også her er idrætsundervisningen kønsstereotypisk og viser, at man anså køn som en denominator for, hvilken kropskultur man blev opdraget i. Detaljeringsgraden er forbløffende set med vore dages øjne og levner ikke megen plads til selvstændig fortolkning: Alle gør det samme på samme tid på samme måde. Stik modsat den tænkning som findes i vore dages idrætsundervisning, mere herom senere.

Drengegymnastik fra 1950'erne

I 70'erne skete der nogle steder et opbrud i den tænkning, man havde om idrætsundervisningen. Man begyndte at fokusere mere på at lære børnene at spille frem for at lære at spille et spil som tidligere (Halling et al., 2011). Dette skete samtidig med, at man opførte håndboldhaller i stort tal, men det er en anden historie.

Så hvis man skal opsummere de sidste 200 års idrætsundervisning, kan man meget groft sige, at idrætsfaget havde et formål, som lå ud over børnene selv. De skulle opdrages til at være gode soldater, raske karle og skønne piger og sunde, dygtige elever. Et fremherskende didaktisk element i idrætsundervisningen var konkurrenceelementet, som var hentet i sportens verden (Hansen, 2018, ph.d. afhandling).

Hvad er så fortællingen om vore dages idrætsfag og vore dages idrætsundervisning?

Overordnet kan man måske sige, at det poetiske, altså det skabende element er blevet mere fremtrædende. Fagets

fokus er også blevet et andet, end det var tidligere. Fra 70'erne og frem handlede det i høj grad om, at eleverne skulle have det sjovt, have et afbræk fra den boglige undervisning, blive sunde og have lyst til at dyrke idræt i fritiden (SPIF 2011). Udviklingen af kropslige kompetencer, dannelsen af kropsbevidsthed og forståelse for idrættens plads i samfundet blev ikke prioriteret højt tidligere. Men narrativer opstår, og disse er med til at fremme elevernes indflydelse på egen læring, hvilket der vil blive gennemgået i det følgende:

En af de fremmeste impulsgivere i denne henseende er inklusionsidrætten. I og med der er kommet flere børn med særlige behov, psykiske eller fysiske, i såkaldt almindelige klasser, er behovet for at omtænke idrætsfaglige blevet bydende nødvendigt. For ud over at rejse en række etiske og didaktiske problemstillinger, som det vil føre for vidt at forfølge i denne artikel, rejser inklusionen også spørgsmålet om, hvorledes børn med vidt forskellige forudsætninger kan dyrke idræt sammen på en meningsfuld måde. Et af svarene er at lade eleverne selv tilpasse øvelserne og spillene til hinanden, selv at differentiere sværhedsgraden, så man både konkurrerer på lige vilkår og med samme intensitet. Mottoet i denne didaktiske metode er, at alle er lige, men ikke ens (Soulié et al., 2018). Det betyder også, at man som lærer skal være indstillet på, at den fortælling, som skabes i faget, er en decentralisering, hvor indholdet og udbyttet af undervisningen på en måde fjernes fra læreren. Man har måske ikke det fulde overblik over, hvem der har gjort hvad og har lært hvad, når timen er til ende.

Inklusionsidræt: bevægelse på tværs af forskelligheden

En anden fortælling, som er begyndt at knytte sig til idrætsfaget er, at idræt i skolen bevæger sig fra at være et aktivitetsfag til blive et læringsfag.

Hvis man skal se på det med historiske briller, er indholdet i idrætsfaget gået fra øvelser til kompetencetilegnelse. Og hvilke konsekvenser har det så? Et meget synligt eksempel er, at idrætsfaget er blevet et eksamensfag. Hele diskussionen om et fags værdi og at elevernes motivation for at deltage øges, fordi et fag bliver til at eksamensfag, rækker ud over denne artikels opdrag. Men det har betydet noget for den måde, vi tænker om faget på; der er altså skabt en ny fortælling. Det, som er det afgørende i denne sammenhæng, er, at eleverne ikke længere udelukkende skal kunne noget, altså have udviklet deres kropslige færdigheder, spilforståelse og så videre, men også skal have en eksplicit viden inden for faget. De skal være i stand til at relatere deres egen kropsudfoldelse til forskellige områder såsom sundhed, køn, etik, samfund og demokrati. Man kan argumentere for, at netop demokrati er blevet en større del af faget på et overordnet plan, idet børn,

som måske ikke har store kropslige færdigheder, også har en mulighed for at få et fagligt udbytte af undervisningen ved at være gode til at reflektere over og perspektivere deres teoretiske viden til ovennævnte områder.

I takt med at bevægelse er blevet en mere integreret del af skolen både i og uden for undervisningen, rejser der sig en række problemstillinger, som vil blive foldet ud i det følgende: Bevægelse i undervisningen har nogle kvaliteter, som ikke er negligérbare og helt tydeligt har værdi. Vi er kropslige væsener og lærer via kroppen, nogle mere end andre.

"Læring med kroppen forrest er et billede på at man skal gribe verden før man kan begribe den....(). Antagelsen er den, at vores personlig udvikling, mentale processer og læring bygger på kropslige erfaringer, og begreber og abstrakt tænkning er uden mening, med mindre de bygger på en fysiske erfaring." Fredens 2018

Men hvordan implementerer man meningsfuld bevægelse i undervisningen uden at gå på kompromis med bevægelsernes kvaliteter eller de kvaliteter, som findes i idrætten; kropslig dannelse, fair play, legens selvforglemmelse og så videre? Et tydeligt skisma er den instrumentalisering, bevægelse i skolen er et middel i. Kropslig bevægelse er ikke længere rettet mod kroppen, men mod et formål, som ligger uden for kroppen; børnene skal blive bedre til matematik, bedre til at udholde de længere skoledage, og ikke mindst skal børnene blive sundere (Dansk Skoleidræt, Ny skole i Bevægelse).

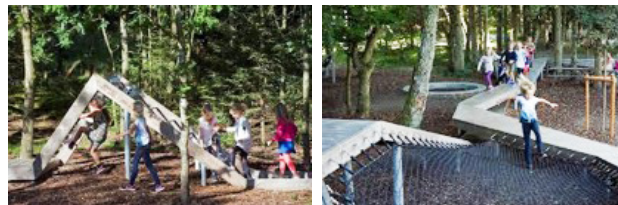

Bevægelse i undervisningen

I sidstnævnte perspektiv bliver der investeret mange ressourcer i anlæg af legepladser på skolerne, som børnene gider at lege på, og der bliver forsket meget i, hvorledes de fysiske rammer tilskynder til mere bevægelse i frikvartererne som et middel til øget sundhed blandt skolebørn (Drøn på skolegården, 2017).

Hvordan er fortællingen så om idrætsfaget på Den Frie Lærerskole?

Hvordan træder de kommende idrætslærere i den historiske

Eksempler på nytænkning og omtænkning af bevægelsesmiljøet i skolegården

Idrætsundervisning i dag sammenlignet med idrætsundervisning for 50 år siden

fortælling om faget? Hvad har de med sig? Torben Hansen analyserer i sin ph.d. afhandling fra 2017 (Hansen, 2017), hvordan man som idrætslærer ofte blot reproducerer det, man har lært tidligere. Dette gælder både, hvad man selv har lært som barn i idrætsundervisningen, og også hvad man lærer på seminariet, med den medfølgende ufrihed det i virkeligheden skaber. For hvad er dit eget? Og hvad er et udslag af kultur og historie?

Mit mål (et af dem) som idrætslærer på Lærerskolen er at give de studerende muligheden for at stå frit i valg af didaktisk metode og valg af indhold. Jeg vil have, at de kommende idrætslærere har et formål med idrætsundervisningen, har en intention med idrætsundervisningen og er i stand til at realisere den. Det er vigtigt, at man som idrætslærer hæver sig over instruktørniveau og er i stand til at træffe frie didaktiske valg. Ofte vil man se, at sporten og foreningsverdenen "forurener" idrætsundervisningen i skolen med en præstations- og en konkurrencetænkning, som efter min mening ikke er forenelige med idrætsfagets grundliggende formål.

Men hvad hører så til skolens idrætsundervisning?

Kropslig dannelse hører til skolens idrætsundervisning. Det at føle sig hjemme i sin krop og vide, hvad den kan og ikke kan. Kende de fysiske grænser for sin krop. For:

"jo bedre man bliver til at kontrollere sin krop, jo større ejerskab får man over den" (Fredens, 2018).

Det hører også med til idrætsundervisningen, at vi lærer at være kroppe sammen med andre kroppe i forskellige former, konstellationer og rum; at vi kan begå os sammen på tværs.

Det hører med til idrætsundervisningen i skolen, at vi lærer at arbejde meningsfuldt sammen om og med et fælles mål på trods af vores forskellige kroppe og kulturer.

Så målet i idrætsfaget er ikke at lære at spille volleyball, men at lære at spille volleyball er midlet til en større kropslig dannelse.

I min optik skal målet ikke ligge uden for eleverne, men inden i dem.

Bliver man en bedre skatteborger af at kunne lave en flik-flak eller et halvtliggende vristspark? Næppe. Men man bliver helt sikkert et bedre menneske.

Litteraturliste

- Korsgaard, O., Kampen om kroppen, Gyldendal, 1985
- Ejsing, E., og Mikkelsen, H. O., Gymnastik for Drengene, Gjellerup, 1965
- Knudsen, A., Pige-gymnastik 1 og 2, Gjellerup, 1968
- Halling, A., et al. Bolden i spil, Syddansk Universitetsforlag, 2011
- Hansen, T., Next Practise, ph. d. afhandling, SDU 2017
- Munk, M., & Seelen, J. V. (2012). Status på idrætsfaget 2011 (SPIF-11). Det Nationale Videncenter Kosmos.
- Soulie, T., Flygstrup, B., Selmer, J., Alle til Idræt, Handicapidrættens Videnscenter, 2018
- Dansk Skoleidræt, Ny skole i Bevægelse, magasin
- Fredens, K., Læring med kroppen forrest, Hans Reitzels Forlag, 2018

Kodning i et historisk-poetisk perspektiv

AF MARTIN SØGAARD, LÆRER I MATEMATIK OG FYSIK, DEN FRIE LÆRERSKOLE

Vi lever i en digitaliseret tidsalder. Når jeg kigger på min egen og mine børns dagligdag, så er vi omgivet af digitale systemer, som i stadig større grad har indflydelse på vores hverdag. I skolen, på arbejdet, i fritiden og i livet som helhed fylder det digitale mere og mere. Denne udvikling er vi naturligvis nødt til at forholde os til i skolen. Undervisningsminister Merete Riisager præsenterede før jul en ambition om, at alle børn skal lære at kode (Jyllands-Posten, 06.12.17). Det er ikke længere nok at være forbruger af digitale systemer og teknologier, man skal også kunne forstå dem og evt. være med til at skabe nye. Teknologiforståelse bliver her nævnt som et muligt nyt fag i skolen. Jeg vil dog gerne slå et slag for, at man hellere kigger på at integrere denne teknologiforståelse i alle skolens fag og vil her komme med et bud på, hvordan matematikfaget kan bidrage til dette. Kodning eller programmering skal i min optik blive et middel – ikke et mål.

Sociale medier, streaming, mobilbetaling, netbank, mails, gps og digitale ansøgninger samt selvbetjening på borger.dk er jo ikke bare kommet ud af det blå. Det liv vi i dag lever, er opstået på baggrund af begivenheder, der tidligere er sket, de erfaringer mennesket tidligere har gjort sig og i en *historisk* skabt kultur. Vi er historiske individer, som for at forstå vores nutid også er nødt til at forstå den historiske sammenhæng, vi indgår i. Men hvis vi selv vil være med til at præge denne udvikling, er det ikke nok kun at være tilbageskuende – vi skal også kunne se fremtidige muligheder. Vi skal derfor turde tage skridtet videre og udvikle en mere problemløsende, kreativ, legende og skabende (*poetisk*) undervisning, som sætter

eleverne i stand til at løse komplekse problemer og tænke ud af boksen. I Grundtvigs filosofi bliver begrebet historisk-poetisk derfor særligt betydende og har stor betydning for livet i friskolen og for den måde, vi tænker skole på.

Hvis vi træder et skridt tilbage og kigger på matematikfaget i et *historisk* perspektiv, så har faget ligesom alle andre skolefag gennemgået en stor udvikling. Perioder med mekanisk regneundervisning med stor vægt på færdigheder og perioder med større vægt på forståelse har skiftevis præget matematik- og regneundervisningen (Hansen, 2006). Lommeregnerens

indtog førte fx til færdighedsprøvens indførelse i 1978, hvor de fire regningsarter, procenter, brøker, arealer, rumfang og ligningsløsning var centrale for skolematematikken. Der er imidlertid igen sket et skifte i løbet af de sidste to årtier. Samtidig med, at eleverne skal kende til og kunne bruge begreber og færdigheder som nævnt ovenover, skal de også kunne undersøge, beskrive, forklare og forudsige sammenhænge og mønstre af forskellig slags.

Man er gået fra at have fokus på fagets produkter til at lægge stadig større vægt på fagets processer (Skott et al., 2014). Det handler om at *skabe* en vej for at komme frem til en løsning. Eleverne skal i højere grad gennemføre opgaver, som de ikke allerede kender svaret eller løsningen på, og de skal arbejde med virkelige problemer. Denne problembehandlings- og innovationskompetence kendes også fra "21st century skills", som sammen med kollaboration, videnskonsstruktion, kompetent kommunikation, selvevaluering samt it og læring bliver fremhævet som særligt vigtige kompetencer at mestre i fremtiden.

Computer og robotteknologi i undervisningen. Foto: Medieholdet, Den Frie Lærerskole.

Og hvorfor er det så, at disse kompetencer bliver vigtige? Et bud på dette kunne findes her: "*Halvdelen af de jobs, de unge kommer til at få, findes slet ikke endnu.*" (HK.dk, 2015) postulerer fremtidsforsker Liselotte Lyngsø. Vi kommer til fortsat at opleve en langt større automatisering, end vi kender i dag. Mange af vores arbejdsopgaver i dag vil blive overtaget af computere og robotter, men det betyder ikke, at vores jobs forsvinder. Ifølge Liselotte Lyngsø skal vi i stedet lære at lytte til kunderne og se deres behov, før de selv bliver opmærksomme på disse. Dit job bliver i større grad at tænke 360 grader rundt om problemerne og se nye løsninger. Derfor skal vi, som tidligere nævnt, have øget fokus på at udvikle en mere problemløsende, kreativ, legende og skabende (*poetisk*) undervisning, som sætter eleverne i stand til at løse komplekse problemer og tænke ud af boksen.

Spørgsmålet er så, hvordan vi sikrer, at vores børn lærer at løse problemer, tænke kreativt, eksperimentere og være med til at skabe smarte fremtidsløsninger. Jeg tror ikke, at der kun er en løsning på dette. Et godt bud på at arbejde med disse kompetencer er dog i mine øjne programmering eller kodning. Alle børn skal naturligvis ikke være programmører i fremtiden, men alle kan få glæde af at kunne programmere og kode. Børn bliver i stand til at *skabe* digitale produkter på en kreativ legeplads helt uden begrænsninger. Kodning er grænseløs kreativitet, og man løber aldrig tør for materialer eller de rette værktøjer. Det

skabte produkt kan til enhver tid ændres, forbedres, deles, og man kan bruge sine nye erfaringer til at skabe endnu bedre løsninger. Fejl er en helt naturlig del af det at kode. Alle laver fejl, men disse fejl bliver ikke brugt til at slå nogen oveni hovedet med, men barnet lærer derimod, at det er ufarligt at fejle, og at man lærer noget brugbart af dette. Resultatet er børn, der er *poetiske*, kreative og innovative, og som tør prøve kræfter med nye muligheder. Kodning i matematikfaget kan desuden være med til at styrke elevernes logiske, strategiske og planlægningsmæssige kompetencer, og dette kan være med til at styrke eleverne inden for andre områder.

Litteraturliste

- Hansen, Hans Christian (2006): En bølgemodel for matematikundervisnings udvikling i Danmark. I Tidsskriftet Matematik nr. 5
- HK.dk (2015): Dit job i 2025 - et kig i krystalkuglen, <https://www.hk.dk/aktuelt/temaer/fremtid>
- Jyllands-Posten, 06.12.17: Undervisningsministeren vil lære alle børn at kode, <https://jyllands-posten.dk/politik/ECE10086478/undervisningsministeren-vil-laere-alle-boern-at-kode/>
- Skott, Jeppe; Jess, Kristine; Hansen, Hans Christian (2014): Matematik for lærerstuderende – Delta – fagdidaktik, Forlaget Samfundslitteratur

The Power of Belonging

Hvor, hvem og hvad hører du til?

AF JOHN MASON, FORFATTER, FREELANCE

Spørgsmålet virker måske malplaceret, men det sætter fokus på de tilhørsforhold, som ligger bag ethvert fællesskab.

For 100 år siden kunne de fleste uden besvær tegne, det jeg kalder, deres 'spheres of belonging' eller tilhørssfærer. Man havde sin familie, sit geografiske hjem (ofte en landsby) samt sin arbejdsplads – alle mere eller mindre stabile og forudsigelige. Inden for disse sfærer dannedes der et sæt værdier, som kunne have deres fundament i et religiøse fællesskab, i en ideologi eller – da nationalitet begyndte at fylde i folks bevidsthed – i en forestilling om, hvad det ville sige at være dansk. Disse værdier kom til udtryk i de regler og love, som en gruppe skulle efterleve. Det var ikke svært at fortælle hvor, hvem og hvad, man hørte til.

Der er tegn på, at disse faste sfærer er gået i opløsning. Familien er en justerbare størrelse, arbejdspladsen er sjældent stabil, og det er bopælen heller ikke. Ikke engang vores seksualitet kan vi være sikre på længere. Siden 2014 har Facebook tilbudt 54 forskellige seksualiteter som medlemmer kan vælge imellem. I denne globaliserede og omskiftelige verden indgår vi i en række flydende, skrøbelige, interimistiske tilhørssfærer, hvor vi befinder os i et stykke tid, indtil de brister som sæbebobler. Denne udvikling ligger til tidens ånd; til en senmodernitet, hvor mennesker skaber sig selv, og hvor vi ikke accepterer det, vi er født som, og hvor de vilkår og værdier, som vi arver skal anfægtes, afvises eller ændres.

Vore tilhørssfærer skaber grundlag for vores identitetsdannelse. Når samtlige ontologiske holdepunkter viser sig at smuldre og opløses i tvivl, så er det ikke kun værdierne og de regelsæt, som følger med, man kan vælge til eller fra. Selve identiteten bliver noget, som er svært at forholde sig til, som vakler mellem forskellige udformninger alt efter hvilke tilhørssfærer, man befinder sig i. Vi skal huske, at et tilhørsforhold også skaber en ramme, hvorigennem vi anskuer vores verden, og at verden bliver utilregnelig og dermed angstindgydende, hvis rammerne skal vælges til eller fra. Især unge mennesker synes at leve i et virvar af valgmuligheder, hvor der mangler solide grunde til at træffe beslutninger, og hvor de unge i stedet bliver truffet – og skuffet – af beslutninger. Som bl.a. Barry

Schwartz viser (The Paradox of Choice, 2004, tilgængeligt online), er denne mængde af valgmuligheder en væsentlig årsag til den kraftige stigning i angst og depression blandt unge mennesker. Jo flere valg vi står overfor, desto større er risikoen for, at vi bliver utilfreds med vores valg – og for at vi giver os selv skylden for vores utilfredshed. Nu om dage er mange ikke født ind i en tilhørssfære. De vælger den.

At høre til er et basalt menneskeligt behov. Forskning viser klart, at det at høre til en gruppe og at have et netværk har positiv indvirkning på selvværd, 'self-efficacy' og trivsel generelt, på overgang fra teenager til voksen, på glæde og på reduktion af stress blandt skoleelever. 'Belonging' vises også at have indflydelse på vores fysiske helbred og forbindes med længere levetid, bedre bekæmpelse af infektion og livstruende sygdomme. På den anden side viser forskning, at mangel på tilhørsforhold øger risiko for hjertekar-sygdomme, for adfærdsproblemer og psykologiske eller sociale vanskeligheder senere i livet – for ikke at tale om ensomhed, emotionel forstyrrelse og selvmord.

Vores konference hedder 'The Power of Belonging', og den finder sted den 11. oktober 2018 på Den Frie Lærerskole. Den vil både undersøge tilhørsfænomenet og komme med bud på, hvordan bl.a. skoler kan bidrage til at understøtte stabile og positive tilhørssfærer. Det er tænkeligt, at der her ligger en central opgave for fremtidens skole, nemlig at skabe en tilhørssfære, som er tilstrækkeligt stabil, så den kan danne vedvarende værdier. Ud over dette kunne det tænkes, at vi udvider vores handlekraft ved at holde sammen med andre – at der ligger noget mere her end 'at løfte i flok'. Man kan drage en sammenligning med Albert Banduras 'self-efficacy' teori – og det er faktisk Banduras senere teori om 'collective efficacy', som i en vis grad ligger bag konferencens konceptudvikling. Hvis 'self-efficacy' sætter en teoretisk ramme omkring vores individuelle sans for, hvad vi kan udrette, og hvis self-efficacy samtidigt understreger, at vores tro på egen kunnen påvirker vores handlekraft, så samler 'collective efficacy' vores fælles tro i en fælles kunnen. Dvs. at vi kan, ved at indgå i et forpligtende fællesskab eller en tilhørssfære, skabe en samlet tro på hvad vi kan, som så igen påvirker vores fælles selvforståelse

og handlekraft. Det siger sig selv, at den slags fællesskab kan arbejde både for og imod det overordnede samfundsmæssige 'fælles bedste'. Samtidigt er det fristende at overveje, om ikke der kunne være en positive indvirkning på aktivt medborgerskab og demokrati, hvis mere stabile tilhørssfærer kunne etableres gennem skolen. Her ville skolen danne en tilhørssfære, hvor unge mennesker kunne finde og udvikle værdier, som så kunne hjælpe dem til at navigere i det hav af valgmuligheder, som omgiver dem.

Som keynote speakers til konferencen har vi inviteret Jan Masschelein fra Leuven Universitet, Holland og Kelly Allen fra Melbourne Universitet, Australien. Jan Masschelein har udfoldet sit radikalt anderledes syn på skolen i sin 'In Defence of the School' (2012, tilgængelig online), og Kelly Allen har specialiseret sig i emnet 'belonging' både som forsker og som praktiker på skoler i Australien. Om eftermiddagen kommer der en række workshops om 'belonging' i forskellige sammenhænge – fra dans og bevægelse til tillid til praktiske skoleklasser (se programmet). Konferencen afsluttes med en World Café, hvor deltagere får mulighed for at dele deres tanker og refleksioner.

"ved at indgå i et forpligtende fællesskab eller en tilhørssfære, skabe en samlet tro på hvad vi kan, som så igen påvirker vores fælles selvforståelse og handlekraft"

Dagen inden selve konferencen tilbydes der et spændende program med et kontaktseminar for skoler og et symposium, hvor hovedpersonerne fra konferencen kommer til at diskutere 'The power of belonging in education and beyond'. Både onsdag den 10. og fredag den 11. oktober tilbydes der skolebesøg på fri-, efter- og højskoler. Onsdag aften kommer Tue Halgreen fra OECD og sætter 'belonging' i et PISA perspektiv.

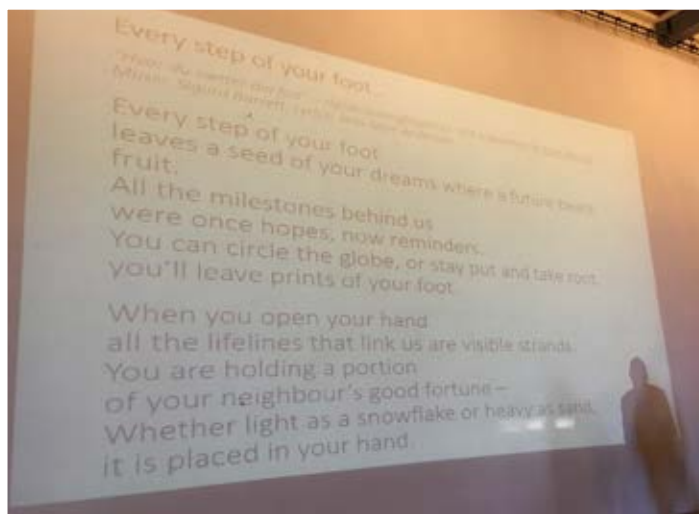
Da vi lavede den sidste konference om 'Togetherness as Motivation', viste det sig, at vi havde ramt et særligt relevante emne, som vakte genklang ikke kun i Danmark, men også i udlandet. Det tror vi, at vi også gør, når vi vælger 'The Power of Belonging'. 'The Power of Belonging' viser sig i stigende grad at pege på et sårbart punkt i den senmoderne skole – ikke mindst, når det handler om elevernes fysiske og psykiske trivsel.

Konferencen som helhed sigter mod at kortlægge og undersøge et felt, hvor vi i de frie skoler har meget at bidrage med og meget at lære. Konferencen sigter også mod at dele viden og erfaring blandt så mange som muligt fra nær og fjern, at bane vejen for udveksling mellem teori og praksis samt at skabe en oplevelse af 'belonging' blandt deltagerne, så de

tager herfra med en klar fornemmelse af deres egen øgede handlekraft som del af et større fællesskab.

Togetherness 2017

Elind

Ny ledelsesstruktur på Lærerskolen

AF OLE PEDERSEN, FORSTANDER, DEN FRIE LÆRERSKOLE

I det forgangne år har vi ændret markant på den interne samarbejdsstruktur på Lærerskolen.

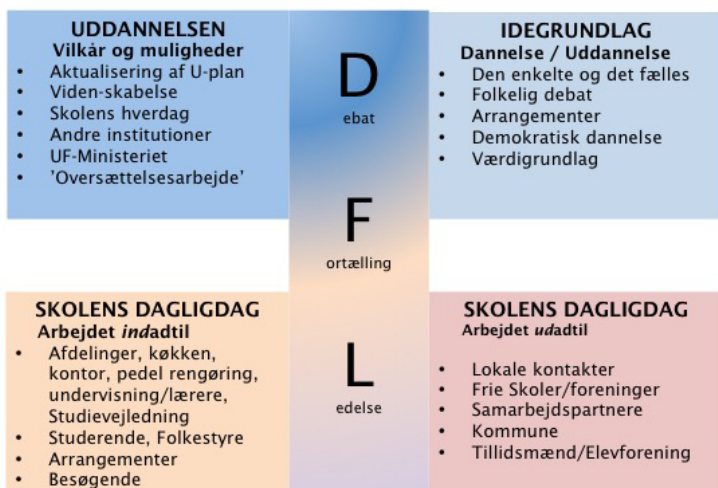
Vi har fra august 2017 indført en ny ledelsesstruktur, som bl.a. omfatter oprettelsen af en viceforstander stilling på skolen.

Arbejdet med en ny struktur var diskuteret i styrelsen og blandt medarbejdere i en længere periode. Selv om alle ikke var enige i, at tingene burde ændres, var der en udbredt positiv tilgang til, at det var på tide at se nærmere på forstanderens arbejdsområder, som de udspiller sig i den nutidige udgave af Lærerskolen.

Vi startede drøftelserne ud fra de opgaver forstanderen forventes at løse, og de arbejdsområder Lærerskolen har brug for en løbende udvikling af.

Her i overblik:

FORSTANDER OPGAVER

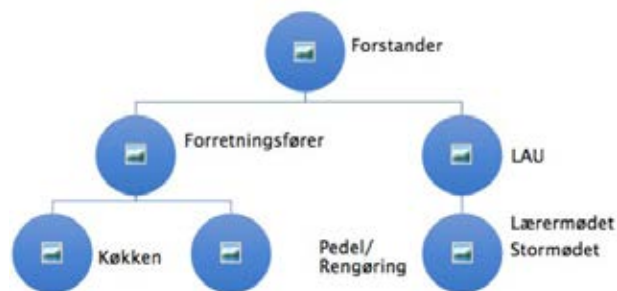

Hen over årene veksler omfanget af de forskellige opgaver dels som følge af omgivelsernes påvirkninger af Lærerskolen dels som følge af de ændringer, vi selv bevidst gennemfører.

Nye ministre, nye professionshøjskoler og den nye læreruddannelse, nye medarbejdere, nye studerende, nye vilkår, nye muligheder med meget mere er alt sammen med til at sørge for, at der ikke 'gror mos' på Lærerskolen.

Opgaverne er mange og betydningsfulde, og med den udprægede fordeling af arbejdsopgaver og ansvar Lærerskolen har i sin hverdag, er der mange områder, hvor man som forstander ikke nødvendigvis ved, hvad der foregår, eller hvilke problemstillinger der opstår.

Den tidligere ledelsesstruktur kan skitseres således:

Struktur er blot et hylster for bestemte personers aktiviteter. I princippet kan en hvilken som helst ledelsesstruktur fungere med de rigtige personer på de rigtige poster. Alligevel mener jeg, at nogle organisationsstrukturer i sig selv støtter op om ønskede samarbejdsformer, ansvarsdelegering og udviklingsorientering på en bedre måde end andre.

Gennemgående oplever vi som mange andre, at der skal gøres en ekstra indsats for, at alle personalegrupper i huset ved, hvad hinanden laver, trækker på samme hammel og respekterer hinandens roller i at lave den bedste læreruddannelse, vi kan. Det var ikke en indbygget tanke i den tidligere struktur.

Grundlag for en ny struktur

Der er i Lærerskolen ingen 'knaster' i forhold til en generel accept af og respekt for, at forstanderen er skolens leder.

Med dette udgangspunkt drives og fungerer Lærerskolen efter min mening bedst som en projekt-organiseret organisation med en høj grad af uddelegering af opgaver og ansvar.

I det daglige arbejde træder mange af medarbejderne på forskellige tidspunkter i forskellige områder frem og udvikler og gennemfører små og store projekter – hvorefter de træder tilbage igen.

Projektorganisering kræver en solid basisorganisation samt fokus på kommunikation og samspil mellem de forskellige mere eller mindre selvstyrende projekter. De mange små og store projekter kræver tydelig adressering og hensigt med hensyn til indhold, ressourcer og tid for, at skolen kan fungere og udvikle sig.

Når det lykkes, vil det i høj grad kunne medvirke til forhold som:

- mere gennearbejdede løsninger med mulighed for at gå i dybden
- formen indeholder mange frihedsgrader og giver større spillerum
- projektarbejdet er inspirerende og lærerigt for deltagerne
- mulighed for faglige og personlig udvikling – også på nye områder
- mulighed for at prøve en ledelsesopgave i et begrænset tidsrum
- øget kendskab til organisationens vilkår og muligheder
- at bidrage til at skabe nye samarbejdsmønstre
- give indflydelse på organisationens udvikling
- bedre og brede acceptgrundlag for opgaveløsning, da de relevante parter må inddrages i løsningsprocessen.

Som en fælles overskrift for de her nævnte punkter gælder det, at flest mulige personer med hver deres styrker og kompetenceområder i fællesskab kan medvirke til at skabe de bedste løsninger, vi tilsammen kan præstere lige nu.

Drøftelser i styrelsen

Medlemmerne af skolens styrelse har tilsammen mange forskellige erfaringer med forskellige ledelsesformer og

strukturer. Det vil være for omfattende at referere de mange kompetente drøftelser, der foregik. Nogle af de områder, vi brugte en del tid på, kan her nævnes i stikordsform:

- gode vs. dårlige erfaringer
- økonomi vs. funktion
- ledelsesmagt vs. medarbejderindflydelse
- kort vs. lang distance mellem medarbejder og forstander/ledelse
- tilgængelighed vs. travlhed
- årshjul vs. møllehjul

Derudover brugte vi lang tid til at diskutere fordele og ulemper ved at ansætte en intern medarbejder i stillingen eller finde en ny medarbejder udefra. Vi valgte at ansætte en intern medarbejder i stillingen, da arbejdet i høj grad er af koordinerende og administrativ art. Desuden var vi usikre på, hvor meget ledelse og hvor meget undervisning stillingen ville komme til at indeholde. Det er vi stadig i gang med at finde ud af og med en intern ansættelse, er der god tid til at finde den rette løsning.

Nogle begrundelser

Hensigten med at ændre skolens mangeårige ledelsesstruktur kan i kort form beskrives som et ønske og håb om at:

- gøre ledelsen bedre
- forbedre arbejdsvilkårene for forstanderen
- skabe overblik og sammenhæng over arbejdsområde og -områder
- synlig, uddelegeret ledelse i dagligdagen
- fokus på at skabe mange slags netværk til skolen
- en flerstrengt ledelse ser mere og giver bedre sparring
- skabe tid til en bedre påvirkning af og udveksling med skolens omgivelser.

Udformningen

Der er etableret et ledelsesteam, som mødes hver uge og drøfter de løbende opgaver, de langsigtede strategier, aktuel økonomi, prioriteringer m.v. Ledelsesteamet består af forstander, viceforstander, kontorleder, serviceleder og køkkenleder.

Overordnet er der ændret i ansvarsfordelingen af opgaver i forhold til den tidligere struktur.

Forstanderens rolle som øverste leder er i den forstand ikke ændret.

- Personaleledelse
- Repræsentere Lærerskolen udadtil
- Skrifter/sprog
- Pædagogisk udvikling.

Viceforstander

- Pædagogisk administrative opgaver
- Koordinerer arbejdet i Lærernes arbejdsudvalg (LAU)

- Informationer om skolen
- IKT/netværk på det pædagogiske område
- (Undervisning).

Køkkenleder

- Skolens kostpolitik og indkøb
- Daglig leder for køkkenpersonale
- Servicering af kursusafdeling.

Serviceleder

- Bygningsadministration
- Udeområder
- Daglig leder for pedeller og rengøringspersonale
- Vedligeholdelsesplan
- Samarbejde Jobcenter
- El - vand - varme.

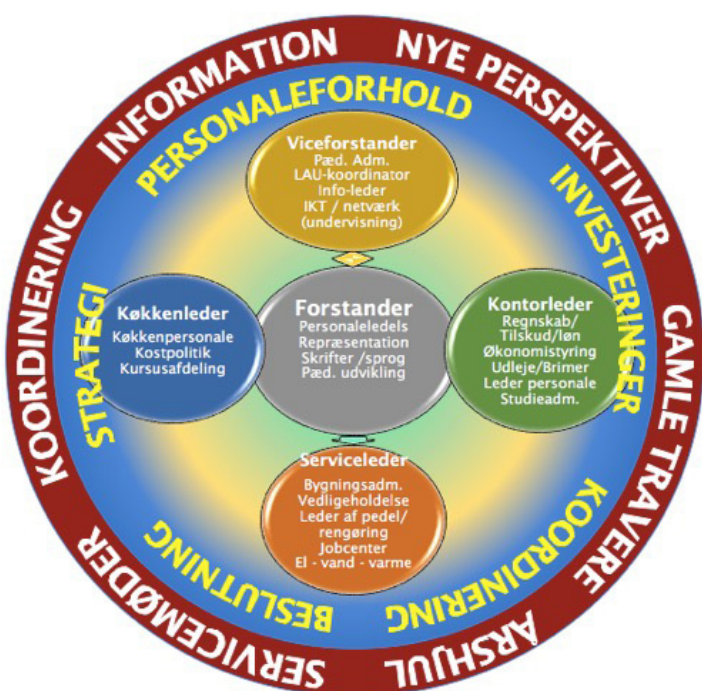
Kontorleder

- Regnskab/tilskud/bogføring/løn
- Økonomistyring
- Udleje/Brimerkollegierne
- Studieadministration
- Daglig leder for kontorpersonalet.

Gennem de ugentlige fælles drøftelser opnår vi et løbende kendskab til, hvad der rører sig på hele skolen og kan koordinere og tilrette de mange forskellige tiltag. Denne koordinering bringer de forskellige ledelsespersoner løbende ud til alle ansatte i skolen og til de studerende i det ønskede omfang.

Desuden er der en ikke ringe effekt i, at problemstillinger på et område belyses og diskuteres med andre, som ikke selv står midt i dem.

Strukturen ser i overblik ud på denne måde:

De første erfaringer

Vi har nu arbejdet i denne struktur i det meste af et skoleår.

Langt de fleste af forhåbningerne er blevet indfriet, og helt overordnet er beslutningsprocesserne langt mere overskuelige. Den løbende koordinering og prioritering har en meget tydelig effekt i at skabe overblik og ro i hverdagen for os alle. Personalegrupperne kommer samtidigt tættere på hinanden, hvilket jeg forventer vil være en proces, der udvikler sig til fælles glæde og gavn i de kommende år. Beslutningsvejene er tillige blevet tydeligere for alle, og mange af dem er afkortet væsentligt. Som forstander giver det større overblik over mange af de små hverdagsbegivenheder og problemstillinger, Lærerskolens dagligdag består af.

Oprettelsen af en viceforstanderstilling er helt klart en forbedring af forstanderens arbejds- og ledelsesvilkår og dermed en overordnet forbedring af ledelsen af Lærerskolen.

Til slut kan I lige få ansigt på ledelsesgruppen:

Nye ansættelser på Den Frie Lærerskole

Kontorlederen

AF ERIK BIRK LARSEN, KONTORLEDER, DEN FRIE LÆRERSKOLE

Det har været en stor fornøjelse at blive modtaget på Den Frie Lærerskole med stor åbenhed og hjælpsomhed. Jeg startede 1. juni 2017 – og efter et par uger røg jeg ind i "festsæsonen" med Markedsfest, dimission og "bortførelse" af TAP-personalet – og lige efter sommerferien blev

jeg døbt sammen med 1. årgang. Her fik jeg et indblik i livet på Lærerskolen – og fik allerede her sat ansigter på en masse af de nye kollegaer og mange af eleverne.

Jeg er 55 år, bosiddende i Faaborg og gift med Tina – har 2 store børn på 22 og 19 år. Jeg har tidligere været meget aktiv i mange sportsgrene, men må nu på grund af lidt rygproblemer nøjes med ryttercyklen og styrketræning i det lokale fitness-center. Som person er jeg meget åben og kommunikerende med en god portion humor.

Mit kendskab til de frie skoler kommer fra mine børns skolegang på Enghaveskolen Faaborgegnens Friskole, hvor de begge har haft en hel fantastisk skolegang. Jeg sad i flere år i bestyrelsen på skolen og var indtil et par år siden medlem af økonomiudvalget på skolen og bistod med hjælp til udarbejdelse af måneds- og årsregnskaber.

Jeg er oprindelig uddannet revisor og har siden været økonomichef og controller på større produktionsvirksomheder. De sidste 9 år før min ansættelse på Den Frie Lærerskole var jeg økonomichef på Faaborg Gymnasium. Her fik jeg indblik i uddannelsesverdenen og smag for det at være sammen med unge mennesker på en skole.

Baggrunden for mit jobskifte var, at en tidligere god kollega med tilknytning til Den Frie Lærerskole gjorde mig opmærksom på det ledige job og mente, at jeg og Lærerskolen ville passe perfekt sammen. Jeg søgte jobbet, kom til samtale og kunne med det samme lide stemningen på stedet. Jeg var så heldig at få jobbet – og har nydt at komme på arbejde hver dag siden.

Jeg har været så heldig at komme til en administration, som har meget erfaring på Lærerskolen, er meget "selvkørende"

og som har været meget hjælpsomme med at få sat mig ind i Lærerskolens mange forskellige facetter. Det har derfor været let for mig at komme godt i gang – både med selve arbejdet – og med hele det sociale liv på Lærerskolen.

På Lærerskolen indgår jeg i den nye ledergruppe bestående af forstander, viceforstander, serviceleder, køkkenleder og undertegnede. Vi har – ud over de faste ledermøder, hvor de store og små ting bliver drøftet – et rigtig godt og uformelt samarbejde i det daglige. Der er en dejlig vilje til, at tingene bliver løst og løst på en måde, hvor alle kan se sig selv i løsningen.

Jeg ser frem til i mange år at være en del af Den Frie Lærerskole og takker endnu en gang for den gode modtagelse.

Servicelederen

AF LARS MADSEN, SERVICELEDER, DEN FRIE LÆRERSKOLE

Jeg hedder Lars Madsen og er født og opvokset i Morud på Nordfyn, hvor jeg har boet i alle 47 år. Jeg bor sammen med min søn på 20 og min kæreste, som har 3 børn. Vi har lige købt hus i Svendborg for at bosætte os i den sydfynske natur.

Jeg gik ud af folkeskolen i 1987 og kom i lærer som tømrer. Jeg arbejdede som tømrer indtil 2005, hvor jeg søgte nye udfordringer og fik job som Teknisk serviceleder i Nordfyns Kommune. Jobbet indebar ansvaret for et ud af fem distrikter, som bestod af 2 skoler, 3 børnehaver og øvrige kommunale bygninger. Jeg var i dette job i 11 år.

Derefter blev jeg ansat som Teknisk serviceleder på Social- og sundhedsskolen i Odense, hvor jeg var i 2 ½ år.

Jeg blev ansat på Den Frie Lærerskole i januar 2018. Jeg søgte jobbet, da jeg savnede det håndværksmæssige, udenoms arealer og nogle flere kollegaer.

I mit job på Lærerskolen er der mange forskelligartede arbejdsfunktioner bl.a. godkende regninger, indhente priser fra eksterne håndværkere, bestille håndværkere, bestille materialer til de pågældende opgaver, læse mails fra beboere og kollegaer,

som skal have løst nogle opgaver. Derudover er der alt det, som er planlagt så – som renovering og vedligeholdelse af bygninger og beboelser. Dertil kommer pludselig opståede problemer, som også fylder i hverdagen f.eks. en sprunget pære, stoppet vask, døre/vinduer som ikke kan lukkes, hul i tage, opsætning af stole og borde osv. Derudover er det også min opgave at uddelegere arbejdsopgaver til de medarbejdere, jeg har til at hjælpe mig den pågældende dag.

Som Teknisk serviceleder er jeg også mentor for de folk i serviceafdelingen, som vi har fra Jobcenteret, Flygtningecenteret, specialskoler osv.

Jeg er et stort naturmenneske og har hele mit liv brugt meget tid på fiskeri. Sidenhen har jeg også brugt tid på jagt, og i de sidste 10 år har jeg fået stor interesse for dykning. Vi har en mindre båd, som vi sejler i, når vejret og tiden tillader det.

Køkkenlederen

AF LENETTE KRONESGAARD, KØKKENLEDER, DEN FRIE LÆRERSKOLE

Jeg stammer oprindeligt fra Ærø, men vågede mig alligevel på et tidspunkt til Fyns land, hvor jeg fik en butikuddannelse, hus, mand og 2 drenge – Johan på 16 år og Frederik på 24 år.

Senere faldt interessen på gartnerbranchen, hvilket varede i 15 år, indtil der blev lukket og slukket for gartneriet. Her måtte der så ske noget nyt. Det blev min start på Den Frie Lærerskole i 2010 som rengørings/køkkenhjælp. Herefter er det ellers gået stærkt. I 2013 startede jeg på en ny uddannelse som ernæringsassistent, hvilket blev afsluttet i 2015. Det blev til en kort overgang som ernæringsassistent med skiftende leder eller slet ingen, som så førte mig videre til jobbet som køkkenleder, hvilket jeg har fungeret som i ca. 1 1/2 år nu. Det er et utroligt spændende job med mange udfordringer og en helt ny verden for mig.

Som køkkenleder har jeg en stor kontakt og et samarbejde med hele huset på kryds og tværs i forhold til planlægning og afholdelse af arrangementer og fester, som der er en del af her på stedet.

I hverdagen laver jeg menuplaner, finder inspiration/ideer, opskrifter til de tre forskellige dagskoster (vegetar, vegansk, kød) samt et hensyn til allergier og specielkost, ellers forbereder/planlægger jeg dagens arbejde, arbejdsfordeling, laver arbejds- og vagtplaner. Desuden består mit arbejde i indkøb, pris- og mængdeberegninger, forberedelse samt planlægning af menu/arbejdsgang til kursuscentret Borgen, og indimellem har jeg en aftenvagt.

Jeg vil rigtig gerne deltage og være en del af madlavningen, så jeg forsøger så vidt muligt at være i køkkenet om formiddagen. Papirarbejde, møder og deltagelse i udvalg f.eks. kostudvalg, S.U. mm. lægges ofte over middag.

I sidste ende står jeg med ansvaret for, at der kommer veltilberedt og rigeligt mad på bordet hver dag, men det kan kun lade sig gøre, fordi mit køkkenpersonale er pligtopfyldende og har hjertet med på job hver dag.

Ud over mit spændende arbejde og bopæl på Den Frie Lærerskole bruger jeg en del af min tid på gå- og løbeture og selvfølgelig på mine drenge.

Underviser

BRITT STOCHHOLM

Jeg hedder Britt Stochholm og er nyansat lærer på Den Frie Lærerskole i fagene Engelsk og Sproget. Derudover er jeg vejleder på et speciale på 5. årgang, på faglige hovedopgaver i engelskfaget og for praktikanter. Jeg sidder i Internationalt Udvalg og modtager derigennem

mange gæster fra udlandet, der er interesserede i Lærerskolen og i de frie skoler generelt. Jeg har været inviteret med til at beskrive et nyt modul på PD-uddannelsen i Borgen: "Frie skoler i en globaliseret verden." Mine arbejdsopgaver er alsidige og lige i mine allerstørste interessefelt: sprog, samtaler, rejser, fællesskaber og "hvad er dannelse?"

Jeg forlod en stilling på Vester Skerninge Friskole, hvor jeg i 8 år arbejdede i overbygningen primært som engelsklærer og havde et spændende arbejdsliv med levende udvikling af moderne friskole og dertilhørende samarbejde med verden udenfor, med udvekslingsrejser og genbesøg i Erasmus+ og NordPlus projekter.

Jeg er selv uddannet fra Den Frie Lærerskole i 2002 og har i 2013-2016 læst en Master i Fremmedsprogspædagogik på KU. Derfor var stillingen som engelsklærer på Den Frie Lærerskole en drømmestilling for mig. At kunne bruge min erfaring som lærer i et nyt perspektiv og min videreuddannelse mere målrettet uden at skulle forlade FRI skole var afgørende. Jeg føler mig meget privilegeret over at kunne fortsætte mit virke i friskoletanken og i samtale med de studerende fortsat udvikle og diskutere skoleformen i og til fremtiden. Privat er jeg gift med Sophus Simonsen, vi har to døtre på 9 og 12 år og bor i Ollerup. Jeg cykler derfor glad på arbejde på under 5 minutter.

Læs Britt Stochholms artikel side 7 om "Fremmedsprog udvikles mellem det historiske og det poetiske".

Om mine landskabsakvareller

AF ELIN ØSTERGAARD, LÆRER I BILLEDKUNST, DEN FRIE LÆRERSKOLE

Når jeg maler landskaber, åbner der sig en verden for mig. Både en indre og en ydre verden. En sanselig og en metaforisk.

Jeg leder altid efter tegn i landskabet. Det kan være en ko, en helst – eller et lille hus. De giver spænding til de store flader. Men disse motiver giver også et nærvær; de siger til mig: "livet skal leves lige nu". Det samme gør fuglenes sang og blomsterne.

Det vidtstrakte landskab derimod giver anledning til de store tanker – om livet før og fremover. Den store himmel, når jeg

sidder ude i landskabet i Vestjylland, er så overvældende smuk; og mest malerisk, når der er regn på vej, eller når lyset farver himlen i smukke farveklange. Den lader tankerne vandre. Den giver mig minder om min barndom ved Vesterhavet.

Markerne er smukkeste i efteråret. Her er farver mere dæmpede. Høstfarverne i de naturlige marker og enge rummer mange farveoplevelser pga. den varierede vegetation. Så sidder jeg på mark og ved hav i Vestjylland og maler sammen med min søster, maleren Anne Østergaard.

Ansatte på Den Frie Lærerskole PR. 1. MAJ 2018

FORSTANDER / LÆRERE

Ole Pedersen
Forstander

Anette Bøtter-Jensen
Dansk / Fortælling

Christian Dyrst
Musik

Bent Hansen
Friluftsliv, Fortælling,
PD-fortælling

Lars Hansen
Håndværk

Rune Holm
Historie-Samfund /
Fællesskab, PD

Lone Billeskov Jansen
Dansk

Carl August Jantzen
Pædagogik, Psykologi,
Didaktik, PD

Jakob Steensig
Medie

Hanne Kirk
Drama / Fortælling,
PD-Drama

Ulla Lindholm
Håndværk

Gitte Tinning Madsen
Studievejleder, praktikkoor-
dinator, info.medarbejder,
underviser

Thor Mårtensson
Idræt

Carsten Borbye Nielsen
Musik / Viceforstander

Ingvar Haubjerg Nielsen
Naturfag

Marianne Rasmussen
Religion

Søren Rasmussen
Medie

Joachim Schade
Tysk

Lasse Snorgaard
Medie

Britt Stochholm
Engelsk, PD

Martin Søgaard
Matematik, Fysik / Kemi

Laust Riis-Søndergaard
Pædagogik, psykologi,
didaktik, PD og
kursusleder

Elin Østergaard
Billedkunst

Betegnelsen **PD** betyder, at der også undervises på de Pædagogiske Diplomuuddannelser i Efter-videreuddannelsen.

ADMINISTRATION / BIBLIOTEK

Erik Birk Larsen
Kontorleder

Tina Kornerup Kok
Kontorassistent

Gitte Mørkenborg Olsen
Kontorassistent

Lea Pajbjerg Rasmussen
Kontorassistent

Sandie Lysgaard-Hansen
Kontorassistent

Irene Gitz Christensen
Bibliotekar

PEDELOMRÅDET

Poul Erik Slabiak
Pedel

Lars Madsen
Serviceleder

Claus Jervelund
Pedelmedhjælper

Brian Bro Hansen
Pedelmedhjælper

Jan Lønberg
Pedelmedhjælper

KØKKEN / RENGØRING

Lenette Kronesgård
Køkkenleder

Inger Ullerlund
Ernæringsassistent

Ina Frydenlund Andersen
Ernæringsassistent

Kirsten Christensen
Køkkenmedhj./
rengøring

Olga Mørck
Køkkenmedhjælper

Henriette Bogetoft Larsen
Ernæringsassistentelev

Annemarie Skov
Rengøring

Annegrethe Stenner
Henriksen
Rengøring

DFLINFO

2018-2019

LÆRERUDDANNELSEN TIL DE FRIE SKOLER

EFTER-VIDEREUDDANNELSE TIL DE FRIE SKOLER

Scan koden og læs udførligt
om Lærer- og videreuddannelse
ved Den frie Lærerskole

DEN FRIE LÆRERSKOLE

Svendborgvej 15, Ollerup
5762 Vester Skerninge
www.dfl-ollerup.dk

Lærerruddannelsen på Den frie Lærerskole i Ollerup

Den frie Lærerskole (DfL) er en eksamensfri læreruddannelse med rod i de frie skolars traditioner og erfaringer. Lærerskolen er en selvejende uddannelsesinstitution oprettet i 1949, som uddanner lærere fortrinsvis til de frie skoler. Dvs.

- ◆ friskoler og øvrige frie grundskoler
- ◆ efterskoler og frie fagskoler
- ◆ højskoler

Uddannelsen er statsanerkendt og er lovgivningsmæssigt en del af *Lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser*.

Staten yder tilskud til uddannelsen, og de studerende kan få SU som ved øvrige videregående uddannelser. Den færdigt uddannede lærer fra Den frie Lærerskole har desuden de samme muligheder for at videreudanne sig som lærere uddannet fra Professionshøjskolerne.

Du opnår som studerende på Den frie Lærerskole:

- ◆ **Et højt fagligt vidensniveau og evne til at anvende fagenes terminologi og metode,**
o så du kan være en del af den fag-faglige diskussion om udviklingen inden for dine fag.
- ◆ **Didaktisk kompetence og viden og erfaring om læringsledelse,**
o så du kan begrunde, hvad der skal- og hvad der ikke skal være i skolen, for at kunne skabe den sammenhæng der gør at skolen lykkes.
- ◆ **Kommunikative færdigheder,**
o så du kan indgå i et professionelt praksisfællesskab med dine kollegaer,
o så du kan formidle din viden i dine fag, fortælle og ikke mindst,
o så du kan indgå i en positiv dialog med elever, forældre, bestyrelsen og andre interessenter i og omkring din kommende skole.

◆ **Personlig udvikling af evner til at indgå i og skabe relationer,**

- o så du har forudsætninger for at kunne forholde dig til et stort medansvar for og stor indflydelse på hvordan dine elever kommer i gang med at udvikle og bruge deres evner senere hen i livet,
- o så du som lærer kommer til at besidde gode sociale kompetencer, varsomhed og personlig integritet.

Den danske tradition med frie skoler som kulturbærende undervisningsinstitutioner er et udtryk for noget af det fineste i det danske demokrati. Som en del af denne tradition er Den frie Lærerskole en uddannelse, hvor reel indflydelse, medbestemmelse og ansvar både vægtes højt og er organiseret i det, vi kalder *folkestyret* på skolen.

Der udspiller sig et meget aktivt og engageret studieliv på Lærerskolen. Ca. 175 af de ca. 260 studerende bor i kollegier på skolen eller i skolens umiddelbare nærhed. Det giver et inspirerende højskoleliv med foredrag og interessegrupper af mange slags, samt mange muligheder for at dyrke dine interesser sammen med andre i et åbent skolemiljø. Du kan desuden deltage i og præge et aktivt kulturliv på Sydfyn.

På de næste sider kan du få mere at vide om Den frie Lærerskole og læse om aktiviteter i studieåret 2018 / 2019

Velkommen til Den frie Lærerskole
Ole Pedersen, forstander

Den frie Lærerskole

Den frie Lærerskole blev oprettet i 1949, da det lykkedes folk fra de frie skoler at indsamle tilstrækkeligt med midler til at købe den da nedlagte Ollerup Højskole. Skolen blev oprettet for at skabe en læreruddannelse målrettet de frie skoler.

Den frie Lærerskole blev idémæssigt funderet i traditionen efter N.F.S. Grundtvig og Kr. Kold, og den arbejder på grundlag af det syn på skole, menneskeliv og folkeliv, som udspringer heraf.

Vi lader os til stadighed inspirere af disse tanker og ideer i forsøget på at udforme og udvikle en tidssvarende læreruddannelse, der forholder sig til samtidens udfordringer, nye pædagogiske landvindinger og de undervisningsteknologiske muligheder.

Det er både et særligt og et enestående godt arbejde at være lærer i de frie skoler. Det kræver naturligvis de samme faglige kundskaber som i andre skoleformer – men det kræver også, at man vil være lærer på en engageret og personlig måde.

De frie skolars frihed til at udvikle et særligt læringsmiljø på den enkelte skole, giver grobund for at du som lærer kan prøve mange muligheder og ideer af i et stærkt fællesskab – og stiller derfor også store krav til at du kan kommunikere, samarbejde og udvikle skolen i samspil med elever, forældre, kollegaer, ledelse, bagland m.fl.

Formål

Den frie Lærerskole har til formål at:

- ◆ uddanne lærere til friskoler, efterskoler og højskoler samt andre skoleformer,
- ◆ inspirere til folkeoplysning, aktivt medborgerskab og global forståelse
- ◆ inspirere til at deltage i og lede forenings- og netværksarbejde
- ◆ tilbyde og udvikle videreuddannelse

Læreruddannelsen

Læreruddannelsen på Den frie Lærerskole er en fem-årig uddannelse, som direkte henvender sig til de frie skoler – friskoler, frie grundskoler, lilleskoler, efterskoler, frie fagskoler og højskoler. I uddannelsens tredje år indgår en etårig lønnet arbejdspraktik.

Læreruddannelsen på Den frie Lærerskole er eksamensfri.

Det er derfor en forudsætning, at de studerende er til stede og engagerede såvel i den obligatoriske og

selvvalgte undervisning som i alle de fællesskabs- og folkestyreorienterede aktiviteter, som udgør en væsentlig del af uddannelsen – eksempelvis stormøde, årgangsmøde osv.

Uddannelsen afsluttes med et afgangsbrev med udtalelser for de gennemførte linjefag, den faglige hovedopgave, det afsluttende speciale samt en række andre fag. Lærerrådet udfærdiger i fællesskab en udtalelse om den studerendes engagement og aktivitet i folkestyre og fællesskab.

Den 5-årige studietid på Den frie lærerskole er opdelt i tre perioder

- ◆ Underbygningen på 2 år
 - ◆ 1 år med lønnet praktik i en skole eller anden form for undervisningsinstitution
 - ◆ Overbygningen på 2 år
- Selve uddannelsen er opbygget af fire hovedområder
- ◆ Faglighed og undervisningskompetence
 - ◆ Folkestyre
 - ◆ Fællesskabsaktiviteter
 - ◆ Praktik

Faglighed og undervisningskompetencer

Undervisningen på Den frie Lærerskole er kendetegnet ved engagement og høj faglighed. Der er fuld tilstedeværelse af undervisere i alle skemalagte undervisningsforløb. I opgaveskrivning, projekt og speciale, er der tilknyttet en vejleder. De studerende indgår med ideer og erfaringer i den konkrete udformning af de faglige forløb.

- ◆ Fællesfag
- ◆ Linjefag
- ◆ Valgfag
- ◆ Projektforløb på 2. årgang
- ◆ Afsluttende specialemester på 5. årgang
- ◆ Faguger og elevkurser på hver årgang
- ◆ 3 ugers praktik på 1. og 2. årgang
- ◆ Årspraktik på 3. årgang
- ◆ Praktikrapport på 4. årgang
- ◆ Skriftlig ugeopgave på 1. og 2. årgang
- ◆ Faglig hovedopgave på 4. årgang
- ◆ Studiekredse

Folkestyret

Folkestyret er en vigtig del af læreruddannelsen på Lærerskolen. De studerende skal kunne give udtryk for deres meninger og holdninger og tage del i beslutninger om udvikling af den uddannelse de er i gang med.

Folkestyret på Lærerskolen er bygget op om:

- ◆ Stormødet, der ligger hver anden uge
- ◆ Fagudvalgsmødet, der ligger en gang om måneden
- ◆ Ugentlige årgangsmøder
- ◆ Møder i diverse udvalg med forskellige sagsbehandlings- og beslutningsområder
- ◆ Elevmødet der indkaldes efter behov

Fællesskabsaktiviteter

På de frie skoler er den daglige undervisning spundet ind i et årshjul af tiltag, arrangementer, fester og særlige begivenheder, der udfordrer skolerne til at udfolde fantasi og prøve grænser af, og hvor deltagerne kan engagere sig på nye måder.

Som studerende på Lærerskolen indgår man på samme vis i en uddannelseskultur om at skabe traditioner i fællesskab. Hver årgang får en opgave med at stå for et af skolens traditionsrige arrangementer. Ligesom årgangene og lærergruppen på skift varetager morgensamlinger.

At være studerende på Lærerskolen bliver på den måde et *lærestykke* i at være medskabere af en skoles fællesskabskultur.

Praktik i uddannelsen

I læreruddannelsen på Den frie Lærerskole indgår tre praktikperioder. To 3-ugers perioder på hhv. 1. og 2. årgang og en periode på et år på 3. årgang.

3-ugerspraktikken

Formålet med 3-ugerspraktikkerne er at den studerende skal stifte bekendtskab med livet på en fri skole, og deltage i skolens læringsaktiviteter i såvel undervisning som fritid. Tanken er at den studerende kan observere og efterfølgende diskutere undervisning og læringsaktiviteter med erfarne lærere, og selv få lov til at overtage undervisningen på de givne vilkår.

Årspraktikken

Læreruddannelsens krumtap er årspraktikken, som ligger på 3. årgang. Vi arbejder målrettet med at forbedre kvaliteten af årspraktikken. Det gør vi bl.a. ved at forberede både studerende og skolerne grundigt, og ikke mindst ved at inddrage erfaringerne fra praktikåret i de to sidste studieår. Det giver en helt særlig retning på studiet, og kvalificerer de studerende til alle sider af deres fremtidige lærerarbejde.

Årspraktikken defineres som en arbejdspraktik. De studerende er på en og samme tid både i uddannelse med en tilknyttet praktikvejleder, og er ansatte – og aflønnede – som lærere ude på skolerne.

Læs mere om praktik på Den frie Lærerskoles hjemmeside: www.dfl-ollerup.dk
eller kontakt vores praktikkoordinator på: vejleder@dfl-ollerup.dk

Undervisningsplanen

Undervisningsplanens fag er organiseret på fire forskellige måder:

- ◆ Fællesfag
- ◆ Linjefag
- ◆ Valgfag
- ◆ Særlige undervisningsforløb.

Fællesfag (obligatoriske)

I uddannelsens første to år skal de studerende deltage i 6 obligatoriske forløb, som er rettet mod at udvikle de studerendes professions-identitet. Vi vil fra starten af uddannelsen lægge vægt på at reflektere over, hvad det vil sige at være lærer – hvad det vil sige for *dig* - og hvordan gør man det på en måde, der bliver til glæde i livet, og som kan vare hele livet.

De 6 forløb er:

- ◆ **Fælleskabet:** Demokrati og medborgerskab – Historie og folk
- ◆ **Balancen:** Natur og menneske – Krop og sundhed
- ◆ **Tanken:** Menneskesyn, etik og livsoplysning – Erkendelse og filosofi
- ◆ **Sproget:** Identitet og sprog – Tekst og fremtrædelse
- ◆ **Samarbejde og Kommunikation:** Team-samarbejde, klasserumsledelse, konfliktløsning
- ◆ **Fortælling:** Historierne, poesien, performance – fortælleren

Ud over de nævnte forløb i studiets begyndelsesfase, skal alle have Pædagogik, Psykologi og Didaktik (PPD) gennem hele uddannelsen. I læreruddannelsen lægges der stor vægt på indsigt i og viden om pædagogik, psykologi og didaktik. Den obligatoriske del af faget er fordelt over tre semestre i uddannelsen. Derudover skal der vælges mindst et (der bør vælges to) semester rettet mod bestemte målgrupper – Undervisning af børn // Undervisning af unge // Undervisning af voksne // Undervisning af elever med særlige behov.

Den omfattende undervisning i PPD skal resultere i en uddannelse, hvor du tilegner dig teoretisk viden og refleksioner om en omfangsrig og praksisnær lærerfaglighed.

Linjefag (hver studerende skal vælge 4 linjefag)

Dansk // Matematik // Historie/samfundsfag // Religion // Engelsk // Tysk // Fysik/kemi // Naturfag // Friluftsliv // Drama // Medie // Musik // Idræt // Formning/billedkunst // Håndværk.

Ud over arbejdet med den almindelige faglighed, arbejdes der hele tiden med fagenes begrundelse, didaktik, metodik og udvikling.

Valgfag

Svømning // Seksualundervisning // Skriveværksted // Det mellemfaglige: Et tværfagligt forløb med fokus på bl.a. æstetiske læreprocesser.

Særlige undervisningsforløb

- ◆ **3 ugers introduktionsforløb:** I uddannelsens tre første uger sætter vi fokus på læreruddannelse, studieteknik, lærerarbejdet, de frie skoler og den grundtvig-koldske skoletradition.
- ◆ **4 faguger:** Hvert år udbydes i en bestemt uge en række forskellige faglige temaer eller studierejser, som de studerende deltager i på tværs af årgangene.
- ◆ **4 ugers projektperiode:** På 2. årgang arbejder de studerende eksemplarisk med projektarbejde som undervisningsform, med fokus på at kunne tilrette og gennemføre problemorienterede undervisningsforløb.
- ◆ **2 ugeopgaver:** På 1. og 2. årgang udarbejder den studerende en skriftlig opgave om et selvvalgt undervisningsrelateret emne.
- ◆ **Praktikrapport:** På 4. årgang udarbejdes en beskrivelse af og refleksion over praktikforløbet på 3. årgang.
- ◆ **Faglig hovedopgave:** På 4. årgang udarbejder den studerende en større, skriftlig, faglig opgave, som skal tage udgangspunkt i et linjefag.
- ◆ **Speciale:** I hele det afsluttende semester på 5. årgang arbejder de studerende i grupper med et selvvalgt didaktisk emne i relation til et eller flere af deres linjefag. Specialet skal munde ud i en specialerapport, en fremlæggelse af arbejdet overfor en ekstern opponenter, et skriftligt produkt (artikel, undervisningsmateriale eller lign.) samt tilrettelæggelse og gennemførelse af en uges undervisning inden for specialets fagområde af medstuderende på de andre årgange.

Studiemiljø

Den frie Lærerskole har sin egen kultur som uddannelsen udfoldes i - dvs. sprog, traditioner og vaner osv. I det følgende peges kort på visse elementer af betydning i Lærerskolekulturen.

Fællesspisningen

Alle skolens studerende, lærere og øvrige medarbejdere spiser sammen hver dag til middag. Vi anser det som et vigtigt samlingspunkt for det almindelige samvær i skolens hverdag. I forbindelse med middagspisningen gives der fælles beskeder og meddelelser. Ligesom der her er mulighed for at rejse sager, der senere kan behandles i et stormøde.

Morgensamling og fællessang

Fire dage om ugen begynder vi dagen sammen med en fælles morgensamling. Studerende og lærere fordeler ansvar og opgaver med at fortælle og vælge morgensang mellem sig. Det er en fin og udbredt tradition i alle frie skoler, at vi går ind i dagen ved at være sammen om at synge og lade os oplive af kloge eller sjove ord og tiltag, som nogle har forberedt til fællesskabet. Sangen har en vigtig plads i skolens dagligdag, og bruges hvor det falder naturligt.

Fester og traditioner

At være lærer i en fri skole indeholder også et væsentligt moment af at kunne tage del i og være med til at udvikle skolens kultur og traditioner. Skolerne arbejder bevidst med det fællesskab, der opstår på tværs af alder og årgange, når elever inddrages i årshjulets tilbagevendende begivenheder. Vi gør det samme hvert år på samme tid – men det bliver hele tiden til noget nyt, med de forskellige mennesker der fylder traditionerne ud. Det bliver du også en del af som studerende på Den frie Lærerskole.

Fritid

Størstedelen af de studerende på Den frie Lærerskole bor i kollegier på skolens område eller lige i nærheden. Nogle af boligerne er indrettede så der kan bo familier med børn.

Det giver et helt særligt miljø omkring skolen, når så mange unge bor og lever sammen. Der er således et meget levende og varieret udbud af fritidsaktiviteter på stedet. En stor del af de studerende er også engagerede i foreningsliv og kulturarrangementer på egnen.

Åbent Hus Arrangementer

På Den frie Lærerskole
Skoleåret 2018-2019

Program for dagene:

09.30-10.10	Velkomst i foredragssalen v/ forstander Ole Pedersen.
Oplæg om læreruddannelsens indhold og organisering.
10.10-10.35	Præsentation af "tutorer" i spisesalen.
Orientering om dagens skema v/ nuværende studerende.
Kaffe/te + frugt.

-
- 1. Torsdag den 8. november 2018**
 - 2. Tirsdag den 29. januar 2019**
 - 3. Fredag den 1. marts 2019**
-

10.35-12.35	Undervisning.
12.35-13.35	Frokost i spisesalen.
Skolen er vært for frokost.
13.35-15.00	Undervisning.
15.00-16.00	Fagcafé i spisesalen.
Information om linjefag m.v.
Generel information, studievejledning, rundvisning. Kaffe/te + kage.

Skolepenge

Du skal betale skolepenge for at gå på Den frie Lærerskole. Det er en ekstra udgift i forhold til andre uddannelsessteder. Til gengæld er det muligt at bo forholdsvis billigt i skolens boliger. Det betyder, at du som studerende har stort set de samme penge at gøre med som studerende andre steder i landet.

Skolepenge består af undervisningsafgift og kostpenge. De udgør pr. 01.08.2018:

Undervisningsafgift	kr. 14.380
Kost (obligatorisk)	kr. 9.270

Skolepengene dækker undervisning, formiddagskaffe og middagsmåltid på alle undervisningsdage.

Ud over ovennævnte beløb skal man regne med ca. kr. 2.000-3.000 pr. år til bøger, materialer m.v.

SU

De studerende ved Den frie Lærerskole kan på lige fod med øvrige studerende modtage stipendium og lån fra "Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte" efter gældende regler. Uddannelsen er normeret til 47 SU-klip. Læs mere om SU på www.su.dk.

Optagelse

Det kræver modenhed og selvdisciplin at være studerende på Den frie Lærerskole. Vi inviterer derfor alle ansøgere, som opfylder optagelsesbetingelserne, til en samtale med to lærere inden optagelse på studiet. Det gør vi for at kunne danne os et helhedsindtryk af den nye studerende.

Optagelseskriterier:

For at begynde uddannelsen skal du:

- ◆ være fyldt 20 år ved studiets begyndelse
- ◆ have gået 10 år i skole
- ◆ have afsluttet en gymnasial uddannelse eller kunne sandsynliggøre, at du besidder realkompetencer på niveau hermed eventuelt fra andre ungdomsuddannelser. Det er især vigtigt, at du behersker det danske sprog i skrift og tale.
- ◆ have livserfaring fra højskoleophold, foreningsliv, udlandsophold, faglig uddannelse og/eller erhvervsarbejde eller lignende i et omfang svarende til mindst ét år.

Den frie Lærerskole optager ca. 75 studerende om året. Du skal søge om optagelse ved at benytte den koordinerede tilmelding (KOT) som skal søges elektronisk på www.optagelse.dk. Her kan du også vælge at uploade din motiverede ansøgning, CV samt bilag.

Ansøgningsfristen er den 15. marts.

Besked om foreløbig optagelse gives medio maj, og besked om endelig optagelse gives, efter reglerne om den koordinerede tilmelding sidst i juli.

For yderligere information og praktiske oplysninger kan du læse mere på www.dfl-ollerup.dk eller henvende dig til:

Den frie Lærerskole
Svendborgvej 15, Ollerup
5762 Vester Skerninge
Tlf: +45 62241066
E-mail: dfl@dfl-ollerup.dk

VELKOMMEN TIL BORGEN

– EFTER- OG VIDEREUDDANNELSE TIL DE FRIE SKOLER

BORGEN er indrettet med smukke lyse undervisningslokaler, gruppe- og møderum, opholdsrum, anretterkøkken, spiserum og toiletter.

Der er plads til ca. 40 kursister, og der kan lejes kursusværelser til deltagerne på Lærerskolen. Borgen kan således danne rammen om såvel korte dagskurser som længerevarende efter- og videreuddannelsesforløb.

BORGEN er fuldt integreret med trådløst netværk så alle moderne teknologiske hjælpemidler kan benyttes. Kursusdeltagere kan endvidere benytte Den frie Lærerskoles øvrige faciliteter inkl. et omfattende bibliotek.

BORGEN danner i særlig grad rammen om Den frie Lærerskoles opgave med at tilbyde efter- og videreuddannelse til de frie skoler indenfor følgende områder:

Rådgivning og facilitering af pædagogiske dage, skoleudviklingsforløb og kurser af kortere eller længere varighed til den enkelte skole

Kortere og længerevarende efter- og videreuddannelsesforløb med fokus på fag- og almenlæring samt aktuelle pædagogiske og kulturelle spørgsmål

Diplomuddannelse i "Frie Skolers Grundlag og Pædagogiske udvikling" og Anvendt Scenekunst". Uddannelserne udbydes i samarbejde med Univarsity College Lillebælt og i tæt samarbejde med de frie skoler

Konferencer

Borgen udlejes endvidere til møder og seminarer som ikke kun relaterer sig til skolevirksomhed

Den 13. juni 2002 fik det daværende Skårup Seminarium og Den frie Lærerskole godkendt en fælles ansøgning om oprettelse af en ny diplomuddannelse med titlen "De frie skolars tradition og pædagogik" og en forskningstilknytningsaftale til Syddansk Universitet. Uddannelsen blev i henhold til bekendtgørelsen om de pædagogiske diplomuddannelser godkendt som et femårigt forsøg. Fra 1. august 2009 blev diplomuddannelsen permanent godkendt og indskrevet i studieordningen for de nationale pædagogiske diplomuddannelser. I denne sammenhæng blev der indledt et samarbejde med det nye UC-Lillebælt om at udvikle PD uddannelsen. Her 10 år efter har vi nu lavet status over PD-uddannelsen. I det følgende fortæller vi om de nye tiltag, der skal føre til, at der også fremover vil være et tilbud om en pædagogisk diplomuddannelse der er målrettet de frie skoler. Interesserede kan i nedenstående procesbeskrivelse læse, hvad vi er nået frem til igennem et meget givende samarbejde med repræsentanter for de frie skoler og undervisere i modulerne. **(LR-S.)**

Revision af PD-retningen i "De frie skolars tradition og pædagogik"

AF **LAUST RIIS-SØNDERGAARD**, DAGLIG LEDER AF VIDEREUDDANNELSESOMRÅDET, DEN FRIE LÆRERSKOLE OG
STEFFEN SKOVDAL, DIPLOMANSVARLIG, AFDELING FOR VIDEREUDDANNELSE I PÆDAGOGIK OG LÆRING, UNIVERSITY COLLEGE LILLEBÆLT,
KOMPETENCEUDVIKLING OG UNDERVISNINGSMIDLER.

På opdrag af det fælles fagudvalg og som led i sidste fase af det landsmøde-igangsatte arbejde med revision af PD-studieordningen, har en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra Den frie lærerskole i Ollerup og UC-Lillebælt og med interessentinddragelse arbejdet på at opdatere og revidere PD-uddannelsesretningen "Frie skolars tradition og pædagogik".

Baggrunden er dobbelt:

- Initiativet skal ses som led i det generelle arbejde med revision af alle uddannelsesretninger ud fra fælles standard for opstilling af formål, mål for læringsudbytte og modulers opstilling af læringsmål uden egentlige indholdsbeskrivelser.
- Der har været et vigende optag på diplommoduler under retningen udbudt af Den frie Lærerskole og der har derfor været igangsat et samarbejde i miljøet og interessentbaglandet for frie skoler, efterskoler og højskoler. Processen har været en inddragende og givende revitaliseringsproces, der har resulteret i stor enighed om udarbejdelsen af revisionsforslaget som det her foreligger. Processen er beskrevet i de enkelte bilag til ansøgning om modulændringer.

Ændringsoversigt

- Der er forslag til ny titel for retningen: FRIE SKOLERS GRUNDLAG OG PÆDAGOGISKE UDVIKLING
- Forslag til engelsk titel: THE FOUNDATION AND EDUCATIONAL DEVELOPMENT OF INDEPENDANT SCHOOLS

- Formål er indføjet
- Mål for læringsudbytte er opdateret og kompetencemål, videns- og færdighedsmål er sat ind i ny skabelon
- Der er arbejdet med revision af moduler, forslag til nedlæggelse af moduler og forslag til nye moduler under retningen

Tidligere modulsammensætning:

Moduler

Modul 1: Grundtvig og Kolds ideverden

Modul 2: Fortællekultur - fortælling og det narrative

Modul 3: Barnets møde med skolen, skole og hjem samarbejde

Modul 4: Vejledning i efterskolen, kostskolepædagogikkens muligheder

Modul 5: Ledelse og samarbejde i de frie skoler

Nyt forslag til modulsammensætning:

Moduler

Modul 1: Frihedssyn og pædagogisk praksis

Modul 2: Fortællekultur, fortælling og det narrative

Modul 3: De frie skoler i en global verden

Modul 4: Vejledning i friskoler, efterskoler og højskoler

Ændringerne i modulsammensætningen er i hovedtræk følgende:

- Modul 1 er grundlæggende revideret
- Modul 2 er opdateret
- Modul 3 er nedlagt og erstattet af nyt modul 3

”De frie skoler i en global verden”

- Modul 4 er opdateret
- Modul 5 er nedlagt

Procesbeskrivelse

Siden det i maj 2017 stod klart, at den Pædagogiske Diplomuddannelse i ”DE FRIE SKOLERS TRADITION OG PÆDAGOGIK” skulle revitaliseres for, at der stadigvæk kunne være et attraktivt videreuddannelsesstilbud målrettet frie skoler, har en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra University College Lillebælt og Den frie Lærerskole involveret de frie skoleforeninger og relevante fagpersoner i en proces med det formål at få drøftet behovet for en Pædagogisk Diplomuddannelse, der i særlig grad sigter på udviklingen af de frie skolars grundlag og pædagogik.

I processen har følgende skoleforeninger, fagpersoner og institutioner (*herefter benævnt: Interessebaglandet*) været repræsenteret:

- Dansk Friskoleforening
- Frie Skolars Lærerforening
- Efterskoleforeningen
- Folkehøjskolernes Forening i Danmark
- Frie Fagskoler
- Undervisere/fagfolk fra valgmodulerne
- University College Lillebælt
- Den frie Lærerskole.

Kortfattet beskrivelse af processen

15. maj 2017 fik interessebaglandet et høringsmateriale, der dels omhandlede historikken i den Pædagogisk Diplomuddannelse i DE FRIE SKOLERS TRADITION OG PÆDAGOGIK og dels stillede en række spørgsmål, der gav modtagerne lejlighed til at reflektere over, hvilke kompetencer, viden og færdigheder, der fremadrettet kunne være et behov for i en revideret Pædagogisk Diplomuddannelse til de frie skoler.

Høringsmaterialet med besvarelser blev returneret før sommerferien og den 8. august 2017, bearbejdede en arbejdsgruppe med deltagelse fra UCL og Den frie Lærerskole materialet. På baggrund af dette blev interessebaglandet indkaldt til et arbejds møde på Den frie Lærerskole den 15. september 2017. Alle repræsentanterne deltog i mødet, og der blev tegnet et detaljeret billede af, hvad der skulle væk fra PD-retningen ”De Frie Skolars Tradition og Pædagogik”, og hvad der var et ønske om at få udviklet i en revideret PD til de frie skoler. Mødet mandede ud i, at den nedsatte arbejdsgruppe fra UCL og Den frie Lærerskole kunne arbejde videre med at definere og forfine kompetence-, viden- og færdighedsmålene for PD uddannelsesretningen samt læringsmålene for valgmodulerne.

På mødet den 15. september 2017 samlede interessen sig overordnet om de fire moduler, der nu er et ønske om at få med i uddannelsesretningen som valgmoduler.

Arbejdsgruppen repræsenteret ved Steffen Skovdal, UCL og Laust Riis-Søndergaard, Den frie Lærerskole, har siden afholdt en række arbejds møder, hvor PD uddannelsesretningen og læringsmålene er blevet defineret og beskrevet. Til møderne er der indhentet forslag og refleksioner over læringsmålene fra fagpersoner til de enkelte moduler.

Den 27. februar 2018 blev interessebaglandet indkaldt til et sidste møde på Den frie Lærerskole, hvor PD uddannelsesretningen og valgmodulerne blev præsenteret og drøftet. I forlængelse af dette møde har arbejdsgruppen nu lagt sidste hånd på en revitaliseret og revideret Pædagogisk Diplomuddannelse til de frie skoler.

Den nye pædagogiske diplomuddannelse forventes at blive godkendt og indskrevet i studieordningen for de pædagogiske diplomuddannelser gældende fra 1.08.2018.

Den frie Lærerskole har nu to pædagogiske diplomuddannelser, som udbydes i et samarbejde med UC-Lillebælt.

- **Frie skolars grundlag og pædagogiske udvikling**, der består af fire valgmoduler.
- **Anvendt Scenekunst**, der ligeledes består af fire valgmoduler.

For begge PD uddannelsesretninger gælder, at PD studerende også skal have de tre obligatoriske moduler, hvis ønsket er en hel PD. **A)** Pædagogisk viden og forskning. **B)** Undersøgelse af pædagogisk praksis. **C)** Afgangsprojektet.

På de følgende sider er der en beskrivelse af kompetencer, viden og færdigheder for de to PD uddannelsesretninger samt læringsmålene for de enkelte valgmoduler.

Pædagogisk Diplomuddannelse i "Frie skolars grundlag og pædagogiske udvikling"

Formål

Formålet er, at lærere, pædagoger, ledere og øvrige studerende opnår viden og indsigt i de frie skolars ide- og virkningshistorie og tilegner sig færdigheder og kompetencer til at aktualisere, formidle og omsætte menneske- og skolesyn, værdier og pædagogisk praksis for de frie skoler.

Mål for læringsudbytte

Kompetencemål

Det er målet, at den studerende gennem integration af praksiserfaring og udviklingsorientering opnår kompetencer til at

- Kvalificere og udvikle frie skolars pædagogiske praksis på baggrund af beskrivelse, analyse og vurdering af teori og praksisrefleksion
- Kunne skabe koblinger til frie skolars værdigrundlag samt omsætning i hverdagspraksis gennem indsigt i begreberne livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse
- Alene og i samarbejde med kolleger kunne kvalificere og udvikle fagdidaktik og dannelsesmål samt omsætte dette i konkret undervisning
- Deltage i og være medansvarlig for skolens udvikling og være repræsentant og eksponent for skoleformen gennem internt og eksternt samarbejde.

For at opnå disse kompetencer skal den studerende

Viden

- Have viden om de filosofiske ideer og pædagogiske grundtanker bag de frie skolars opståen og udvikling
- Have indsigt i betydningen af "at stå mål med" spændingsfeltet mellem skolepolitiske og pædagogiske reformer i den offentlige skole og udmøntningen af de frie skolars pædagogiske grundideer
- Have viden om det moderne samfunds vilkår for børn, unge og voksnes livsfaser og identitetsudvikling

Færdigheder

- Kunne tilrettelægge didaktisk velovervejede undervisnings- og studieforløb med baggrund i skolens værdigrundlag, formål og mål
- Kunne vurdere pædagogiske strømninger i lyset af den frie skoles idegrundlag og traditioner og herigennem bidrage til at videreudvikle den frie skoles pædagogiske ideer og praksis
- Kunne formidle ny viden, teori og praksis samt bidrage til den offentlige debat om udvikling af de frie skoler

Valgmodulerne i Frie Skolars Grundlag og Pædagogiske Udvikling

Modul 1: Frihedssyn og pædagogisk praksis.

Modul 2: *Fortællekultur, fortælling og det narrative.*

Modul 3: De frie skoler i en global verden.

Modul 4: Vejledning i friskoler, efterskoler og højskoler.

Valgmoduler

Modul 1: Frihedssyn og pædagogisk praksis. 10 ECTS-point

Læringsmål

Den studerende

- Kan omsætte tanker om pædagogisk grundsyn i udviklingen af kvalitativt begrundede tiltag inden for undervisning, opdragelse og dannelse
- Kan forholde sig nuanceret til etiske og dannelsesmæssige udfordringer i den værdibaserede skole i praksis
- Kan i samspil med kolleger og ledelse skabe rammerne for udviklingen af livsoplysende fællesskaber og undervisning.
- Har viden om den pædagogisk filosofiske baggrund for begreberne livsoplysning, folkeoplysning og demokratisk dannelse
- Har kendskab til økonomiske, sociale og politiske forholds betydning for den frie skoles praktiske forvaltning af frihedssynet
- Kan sætte frie skolars begreber om frihed, dannelse og etik i relation til relevante videnskabsteoretiske positioner.
- Kan reflektere over og vurdere de frie skolars frihedssyn i relation til pædagogisk teori
- Kan analysere og vurdere frie skolars frihedssyn i relation til øvrige centrale pædagogiske positioners frihedssyn, herunder folkeskolens frihedssyn

- Kan i samarbejde med kolleger og ledelse metodisk analysere pædagogiske tiltag samt redegøre for pædagogikkens etiske aspekt.

Internater foråret 2019

Onsdag den 30.01.2019 kl. 12.00 – fredag den 1.02.2019. kl. 13.00.

Onsdag den 13.03.2019 kl. 12.00 – fredag den 15.03. 2019. kl. 13.00.

Modul 2: Fortællekultur, fortælling og det narrative. 10 ECTS-point

Læringsmål

Den studerende

- Kan reflektere over egen praksis i forhold til narrativitets- og æstetikteori
- Kan udvikle egne fortællinger
- Kan udvikle didaktisk begrundede undervisningsforløb i fortælling og bruge fortælling som undervisningsredskab
- Kan argumentere for fortællingens betydning i forhold til identitetsudvikling og narrativ vejledning samt i et organisatorisk perspektiv
- Har viden om de frie skolars fortælletradition og kultur samt nyere fortælleteori og story-telling
- Har viden om indhold, genrer, fortællingens struktur og didaktiske målsætninger
- Har viden om narrative kompetencer, narrativitets- og æstetikteori
- Kan anvende sprog og virkemidler som fortæller
- Kan anvende fortællingens rum og fortællerens sceniske figur

- Kan facilitere undervisning i fortælleforløb for børn og kolleger

Internater foråret 2020

Onsdag den 29.01.2020 kl. 12.00 – fredag den 31.01.2020 kl. 13.00.

Onsdag den 4.03.2020 kl. 12.00 – fredag den 6.03. 2020 kl. 13.00.

Modul 3: De frie skoler i en global verden. 10 ECTS-point

Læringsmål

Den studerende

- Kan ud fra de frie skolars organisering og undervisning i formelle og uformelle læringsrum bidrage til elevernes tilegnelse og mestring af interkulturelle kompetencer og mellemfolkelig forståelse
- Kan begrunde, organisere og kvalificere undervisning i såvel rejser som genbesøg med fokus på elevernes tilegnelse af interkulturelle kompetencer og mellemfolkelig forståelse
- Kan lede eleverne i nødvendig refleksion i mødet med det fremmede, som også er mødet med sig selv, både i udlandet og i Danmark
- Kan alene og i samarbejde med kolleger virke som inspirator og vejleder i skolens organisering af – og tilgang til – det internationale herunder have kendskab til konkrete uddannelsesprogrammer, online samarbejde, støttemuligheder mv.
- Har viden om teoretiske tilgange til interkulturel kompetence og mellemfolkelig forståelse
- Har viden om internationalt forskellige opfattelser af læring og kan formidle et bredt kultursyn
- Kan observere, identificere, analysere, sammenligne og reflektere over kulturelle udtryk og indtryk
- Kan formidle og videndele erfaringer med, hvordan interkulturelle læreprocesser igangsættes, vedligeholdes og udvikles i en skoleorganisation.

Internater efteråret 2019

Onsdag den 11.09. kl.12.00 – fredag den 13.09. 2019 kl. 13.00.

Onsdag den 13.11. kl.12.00 – fredag den 15.11. 2019 kl. 13.00.

Modul 4: Vejledning i friskoler, efterskoler og højskoler. 10 ECTS.

Læringsmål

Den studerende

- Kan udvise professionel dømmekraft i vejledningen

på baggrund af forståelse af og refleksion over sammenhængen mellem teori, metode og vejledningspraksis

- Kan forstå og reflektere over sammenhængen mellem den samfundsmæssige udvikling, vejledningsfaglige problemstillinger og valg af vejledningsstrategi
- Kan selvstændigt og professionelt initiere og indgå i faglige og tværfaglige samarbejder med henblik på at udvikle og understøtte målgruppens vejlednings- og valgprocesser, deres overgange til og deltagelse i uddannelse og arbejde.

Generelt om strukturen på en Pædagogisk Diplomuddannelse

En pædagogisk diplomuddannelse består af 6 moduler, hvoraf tre har et obligatorisk indhold og de andre tre er valgfrie. En PD-uddannelse har et samlet omfang på 60 ECTS-point, hvilket svarer til et årsværk. Uddannelsen kan tilrettelægges som et heltids- eller deltidsstudium på 2½ -3 år.

Frie Skolers Grundlag og Pædagogiske Udvikling	
Struktur	Kommentar
Pædagogisk viden og forskning (10ECTS)	Obligatorisk modul
Frihedssyn og pædagogisk praksis (10 ECTS)	For at opnå en retningsbestemt PD f.eks. i "Frie Skolers Grundlag og Pædagogiske udvikling" skal mindst to af de tre valgmoduler hen-tes fra denne retning. Den tredje kan sagtens være endnu et fra de frie skoler. Det kan også være et modul fra en anden PD retning eller fra de fælles valgfrie PD-moduler.
De frie skoler i en global verden (10 ECTS)	
Fortællekultur, fortælling og det narrative (10 ECTS)	
Vejledning i friskoler, efterskoler og højskoler (10 ECTS)	
Undersøgelse af pædagogisk praksis (5 ECTS)	Obligatorisk modul. anbefales som det næst-sidste modul.
Afgangsprojektet (15 ECTS)	Obligatorisk modul der afslutter uddannelsen. Indholdet vælges af den studerende i dialog med en vejleder.

PD-studerende skal gennemføre deres Pædagogisk Diplomuddannelse indenfor en periode på seks år regnet fra første uddannelsesdag til sidste eksamensdag. Den frie Lærerskole og UC-Lillebælt tilbyder vejledning i sammensætning af PD-uddannelsen.

- Har viden om vejledningen i krydsfeltet mellem menneske og system
- Har indsigt i uddannelses-, erhvervs-, og karrierevejledningens teori, metode og praksis med særligt fokus på vejledningens potentialer i de frie skoleformers fællesskaber
- Har viden om vejlednings- og valgprocesser i et lærings- og dannelsesperspektiv.
- Kan identificere egne behov for læring i forhold til udvikling af egen praksis
- Kan vurdere, begrunde og anvende karrierevalgsteoretiske og vejledningsmetodiske tilgange i tilrettelæggelse af indsatser under hensyn til målgruppens individuelle, sociale og kulturelle betingelser
- Kan analysere, udvikle, organisere og evaluere en differentieret vejledningspraksis i forhold til skolens øvrige tilbud og værdigrundlag.

Internater efteråret 2020

Onsdag den 9.09.2020 kl.12.00 – fredag den 11.09. 2020 kl. 13.00.

Onsdag den 11.11.2020 kl. 12.00 – fredag den 13.11.2020 kl. 13.00.

Ollerupkurset 2019

Internat fra mandag den 8.april til fredag den 12. april 2019.

Ollerupkurset henvender sig til lærere, ledere, pædagoger og andre interesserede. Det er et intensivt fagligt kursusforløb med mulighed for fordybelse og for at møde ny viden og inspiration. Der udbydes en lang række faglige kurser og af disse vælger man to, som man følger. Der kan også vælges heldagskurser.

Den frie Lærerskole danner rammen om Ollerupkurset, der udover de faglige kurser også indeholder morgensamlinger, foredrag, debat, musik, teater og cafeer. Hele Ollerupkurset indeholder 40 lektioner.

Yderligere information og praktiske oplysninger kan findes på www.dfl-ollerup.dk eller ved henvendelse til:

Den frie Lærerskole
Svendborgvej 15, Ollerup
5762 Vester Skerninge
Tlf: +45 62241066
E-mail: dfl@dfl-ollerup.dk

Pædagogisk Diplomuddannelse i Anvendt Scenekunst

Den Pædagogiske Diplomuddannelse i ANVENDT SCENEKUNST henvender sig til lærere, pædagoger og ledere fra de frie skoler og folkeskolen samt andet pædagogisk arbejde.

Undervisere og vejledere

Eva Klinting, cand.mag. i dramaturgi og musik. Efterskolelærer. Forfatter til: "Det store teaterprojekt i efterskolen".

Astrid Guldhammer, cand.mag. i dramaturgi og oldgræsk, børnekulturkonsulent i Aarhus kommune. Tidligere dramalærer på Herning Højskole. Censor ved Dramaturgi, Aarhus Universitet og Teater- og performancestudier, Københavns Universitet. Medforfatter til "Fagdidaktik i teater og drama".

Hanne Kirk, modulansvarlig. Cand.mag. i dramaturgi og historie. Seminarielærer på Den Frie Lærerskole i Ollerup. Tidligere dramalærer på Brandbjerg Højskole og teateranmelder på "Det fri Aktuelt". Medforfatter til "Fagdidaktik i teater og drama".

Gæstelærere til specifikke temaer

Janek Szatkowski, Uddannet i Dramaturgi i 1976 og siden tilknyttet Institut for Æstetik og Kommunikation, afdeling for Dramaturgi som underviser og institutleder.

Merete Cornet Sørensen, lektor-Ph.d., Pædagoguddannelsen. Professionshøjskolen Absalon. Forfatter til bl.a., "Æstetik og læring".

Formål

Uddannelsesretningens formål er at bibringe den studerende personlige og faglige kompetencer i arbejdet

Mål for læringsudbytte

Kompetencemål

Det er målet, at den studerende gennem integration af praksiserfaring og udviklingsorientering opnår kompetencer til at

- planlægge, gennemføre og evaluere forløb, hvor børn, unge, voksne og ældre aktivt bruger scenekunst til at bearbejde deres samtid og udtrykke erfaringer og oplevelser
- udvikle og tilpasse dramapædagogiske og scenekunsthaglige læreprocesser i forhold til forskellige formål, målgrupper og deltagerforudsætninger.

For at opnå disse kompetencer skal den studerende

Viden

- have indsigt i teorier om scenekunst og dramapædagogik
- have kendskab til sammenhænge mellem kulturformer, scenekunst og pædagogik

Færdigheder

- kunne anvende metoder og redskaber til at styrke den æstetiske, den ekspressive og den sociale kompetence
- kunne mestre arbejdet med scenekunst i en pædagogisk og social kontekst

med scenekunst indenfor det pædagogiske område.

2019

Modul 1: Teori, dramaturgi og scenekunstens praksis. 10 ECTS.

Læringsmål

Den studerende

- kan anvende skuespilværktøjer såsom improvisation, tekstarbejde og figuropbygning i egen praksis
- kan foretage dramaturgisk analyse og forestillingsanalyse af udvalgte hovedværker
- kan udvikle og iscenesætte kortere sceniske forløb
- har viden om teorier, der beskæftiger sig med scenekunst
- har kendskab til teatrets historisk-kulturelle udvikling
- har indsigt i dramaturgisk analyse og forestillingsanalyse
- behersker udvalgte skuespilteknikker
- kan iscenesætte udvalgte scener, fx. gennem arrangement og koreografi

Internater

Onsdag den 23.01. kl. 12.00 – fredag den 25.01. 2019 kl. 13.00.

Onsdag den 20.03. kl. 12.00 – fredag den 22.03. 2019 kl. 13.00.

Modul 2: Dramapædagogik. 10 ECTS.

Læringsmål

Den studerende

- kan planlægge, gennemføre og evaluere dramapædagogiske og scenekunst- pædagogiske forløb
- kan argumentere for dramapædagogiske tiltag på et dramapædagogisk videns- og værdigrundlag
- kan reflektere over egen position i forholdet mellem scenekunst og dramapædagogik
- har indsigt i dramapædagogikkens idégrundlag, teori og historie
- har viden om æstetiske læreprocesser
- har indsigt i dramapædagogikkens særlige områder og læringspotentialer
- kan anvende forskellige forskellige dramapædagogiske metoder

Internater

Onsdag den 4.09. kl. 12.00 – fredag den 6.09. 2019 kl. 13.00.

Onsdag den 6.11. kl. 12.00 – fredag den 8.11. 2019 kl. 13.00.

2020

Modul 3: Scenekunst med børn og unge. 10 ECTS. Intern prøve.

Læringsmål

Den studerende

- kan udvikle, gennemføre og evaluere scenekunstneriske forløb for eller med børn og unge
- kan varetage samskabende processer, fx. devising
- har kendskab til dansk scenekunst for børn og unge
- kan reflektere over scenekunstens betydning for børn og unges kulturelle identitetsdannelse
- har indsigt i scenekunstens muligheder i skole og institutioner
- kan mestre scenekunstproduktion med børn og unge
- kan håndtere arbejdet med scenografi, lyd og lys, herunder virtuel scenografi
- kan udvælge og begrunde forholdet til publikum, fx. interaktivitet eller den fjerde væg

Internater

Onsdag den 22.01. kl. 12.00 – fredag den 24.01. 2020 kl. 13.00.

Onsdag den 25.03. kl. 12.00 – fredag den 27.03. 2020 kl. 13.00.

Modul 4: Scenekunst med voksne og ældre. 10 ECTS. Intern prøve.

Læringsmål

Den studerende

- kan udvikle, gennemføre og evaluere scenekunstneriske forløb for eller med voksne og ældre
- kan varetage samskabende processer, fx. devising
- har kendskab til dansk og/eller udenlandsk scenekunst.
- kan reflektere over scenekunstens betydning for voksnes og ældres kulturelle identitetsdannelse
- har indsigt i scenekunstens anvendelsesmuligheder i ikke-kunstneriske sammenhænge
- kan mestre scenekunstproduktion med voksne og ældre

- kan håndtere arbejdet med scenografi, lyd og lys, herunder virtuel scenografi
- kan udvælge og begrunde forholdet til publikum, fx. interaktivitet eller den fjerde væg

Internater

Onsdag den 2.09. kl. 12.00 – fredag den 4.09. kl. 13.00.

Onsdag den 4.11. kl. 12.00 – fredag den 6.11. kl. 13.00.

2021-2022

De obligatoriske moduler og afgangsprøvet fastlægges senere.

Generelt om strukturen på en Pædagogisk Diplomuddannelse

En pædagogisk diplomuddannelse består af 6 moduler hvoraf tre har et obligatorisk indhold og de andre tre er valgfrie. En PD-uddannelse har et samlet omfang på 60 ECTS-point hvilket svarer til et årsværk. Uddannelsen kan tilrettelægges som et heltids- eller deltidsstudium på 2½-3 år.

En PD i Anvendt Scenekunst kan sammensættes således:	
Struktur	Kommentar
Pædagogisk viden og forskning (10ECTS)	Obligatorisk modul
Valgmodul fra PD Anvendt Scenekunst (10ECTS)	For at opnå en retningsbestemt PD (f.eks. i Anvendt Scenekunst) skal mindst to af de tre valgmoduler hentes fra denne retning. Den tredje kan sagtens være endnu et Anvendt Scenekunst modul. Det kan også være et modul fra en anden PD eller fra de fælles valgfrie PD-moduler
Valgmodul fra PD Anvendt Scenekunst (10ECTS)	
Valgmodul fra PD Anvendt Scenekunst (10ECTS)	
Valgmodul fra PD Anvendt Scenekunst (10ECTS)	
Undersøgelse af pædagogisk praksis (5 ECTS)	Obligatorisk modul. Anbefales som det næstsidste modul
Afgangsprøvet (15 ECTS)	Obligatorisk modul der afslutter uddannelsen. Indholdet vælges af den studerende i dialog med en vejleder

PD-studerende skal gennemføre deres Pædagogisk Diplomuddannelse indenfor en periode på seks år- regnet fra første uddannelsesdag til sidste eksamensdag. Den frie Lærerskole og UC-Lillebælt tilbyder vejledning i sammensætning af PD-uddannelsen.